

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆՊԱՏԱԿ ՈՒՆԻ ՈՒՐԱՆԻՈՒՄ ԱՐՏԱՅԱՆԵԼՈՒ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

Ոսկիի արտահանման գործով զբաղող ամերիկեան Global Gold Corporation (GGC) ընկերությունը անցեալ շաբաթ յայտարարեց, որ ընդլայնելով իր գործունեությունը Հայաստանի մէջ, պիտի փորձէ օգտագործել մինչեւ օրս չբացուած ուրանիումի պաշարները՝ վերամշակման ու արտահանման նպատակով:

Ընկերությունը յայտարարեց, որ Գեղարքունիքի մարզին մէջ ձեռք ձգած է մեծ հողատարածք, որ երկրաբաններու կարծիքով հարուստ է ուրանիումի ու ոսկիի հանքանիւթով: GCC ըստ երևոյթին, առաջին հերթին հետաքրքրուած է որպէս միջուկային վառելիք օգտագործող մետաղի պաշարներով:

GGC-ն գնած է Հայաստանի մէջ արձանագրուած Athelea Investments ընկերության բաժնետոմսերու 80 տոկոսը: Միացեալ Նահանգներու եւ Աւստրալիայի խումբ մը քաղաքացիներու սեփականությունը հանդիսացող Athelea Investments-ը բացառիկ իրաւունքներ ունի Գեօրգի գետի շրջակայ 27 քառակուսի քիլոմետր լեռնային տարածքին վրայ: Այս տարածքը 1970-ական թուականներուն հետազոտուած է խորհրդային մասնագէտներու կողմէ:

«Հետազոտությունները հանգած են այն եզրակացութեան, որ տարածքը հեռանկարային է

ուղիտակաւ տարբերու՝ ներառեալ ուրանիումի պաշարներու առումով», - ըստած է GGC-ի տարածած յայտարարութեան մէջ:

GGC-ի երեւանեան աղբիւրներ «Ազատութիւն» ռատիոկայանին յայտնած են որ, ընկերությունը մինչեւ արդիւնահանումը սկսիլը պիտի շարունակէ հետազոտությունները՝ համոզուելու նպատակով, որ այդտեղ իսկապէս կան ոսկիի եւ ուրանի պաշարներ: Հետազոտությունները կը տեւեն երեք տարի: Անոնք յայտնած են նաեւ որ, ուրանի հանքանիւթը, շատ հաւանաբար, կը հարատեցուի Հայաստանի մէջ եւ ապա կը ձուլուի Եւրոպայի կամ Միացեալ Նահանգներու մէջ:

Նախկին խորհրդային Միութեան մէջ Հայաստան գտնաւոր մետաղներու խոշոր կենտրոն էր եւ ներկայիս ալ մեծ քանակներով պղինձ եւ ոսկի կ'արտահանէ:

Ամերիկեան ընկերությունը Հայաստանի մէջ ներկայիս կը շահագործէ ոսկիի մի քանի փոքր հանքավայրեր, որոնցմէ մէկը անցած Օգոստոսին գնուած է 3,5 միլիոն տոլարով:

Յայտնենք որ, GGC ընկերության նախագահն է Վան Գրիգորեան, որ անցեալին եղած է Ամերիկայի Հայկական Համագումարի նախագահ եւ Հայ-թրքական հաշտեցման յանձնախումբի անդամներէն մէկը:

ՀԱՆՐԱՔՈՒԷԻ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԴԱՆ ՕՍԿԱՆԵԱՆ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՄԵՂԱԴՐԵԼ ԸՆԴԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեան գերազանցելով Հայաստանի ընդդիմադրութեան հասցէին իր նախկին կատարած ծիծաղելի յայտարարությունները, Նոյեմբեր 27-ի սահմանադրական հանրաքուէի ընթացքին կատարուած կեղծիքներուն համար այս անգամ եւս մեղադրեց ընդդիմադրութիւնը:

Անցեալ շաբթուայ ընթացքին հրապարակուեցաւ Ռոբերդ Քոչարեանի անունով Օսկանեանի ուղարկած նամակի բովանդակությունը՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու «Հազարամեակի Մարտահրաւէրներ» (ՀՄԿ) ընկերակցութեան գործադիր տնօրէն ձոն Դանիլովիչին, ի պատասխան այս վերջինի Քոչարեանին յղած այն նամակին, որով բացատրություններ եւ գղջում կ'ակնկալուէր հանրաքուէի ընթացքին տեղի ունեցած խախտումներուն համար եւ այս կացութիւնը բարելաւելու խոստումներով կը պայմանաւորուէր Հայաստանի յատկացուելիք 236 միլիոն տոլարի ամերիկեան օգնությունը:

ձոն Դանիլովիչ անցեալ դեկտեմբեր 16-ին Հայաստանի իշխանութիւններուն գզուչացուցած էր, որ ՀՄԿ տնօրէններու խորհուրդը որոշած է Հայաստանի հետ համագործակցութեան ծրագրի հաստատումը յետաձգել՝ հանրաքուէի ժամանակ տեղի ունեցած խախտումներու շուրջ եղած

մտահոգութիւններու պատճառով: Օսկանեանի պատասխան նամակին մէջ թէեւ երկու առիթներով «գղջում» կը յայտնուի, սակայն զգալի միտում կայ իշխանութիւններու պատասխանատուութիւնը նուազեցնելու եւ հանրաքուէի ձախողութիւնը ընդդիմադրութեան վերագրելու մէջ:

«Մենք իրապէս գղջում ենք, որ «Սահմանադրական փոփոխություններ» հանրաքուէի արդիւնքում փոխանակ մեր ժողովուրդը ակնյայտօրէն շահեր, հակառակը՝ այն ստուեր է գցել ընտրական գործընթացի վրայ: Զաւեշտն այն է, որ այս կառավարությունը, ԱՄՆ եւ ԵՄ մեծ աջակցութեամբ, կարուորել է սահմանադրական փոփոխությունները, ինչը հնարաւորություն կտար իշխանական թեւերում վերահսկողութիւն եւ հաւասարակշռութիւն ապահովել, եւ դրա կարիքը մեր հասարակությունն ունի», կ'ըսէ Օսկանեան իր նամակին մէջ ու կ'աւելցնէ. «Մենք արեցինք դա՝ յուսով, որ այս փոփոխությունները, որով բարձրանում է ԱԺ-ի դերը, կուսակցությունների ուժը եւ դատական համակարգի անկախութիւնը, կը յանգեցնեն նրան, որ մարդիկ զգան իրենց իրաւունքների եւ ազատությունների պաշտպանութիւնը: Մենք չէինք ուզում եւ շատ ենք գղջում, որ «Հանրաքուէն», դրա

Շարք էջ 4

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆԻ «ԱՐԵԷԸ ԼԵՌԱՆ ԵՏԻՆ» ՀԱՏՈՐԻՆ ԳԻՆԵՉՕՆԸ

Ուրբաթ, 27 Յունուար, 2006, երեկոյեան ժամը 7:30ին, Կլէնտէյլի հանրային գրադարան եկած էին շրջանի մշակութային ու գրասէր հասարակութիւն մը: Ներկաներու մէջ կը նշմարուէին ծանօթ գրողներ, մտաւորականներ, լրագրողներ եւ տարբեր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, մօտէն ծանօթանալու եւ քաջալերելու ծանօթ մտաւորական՝ Սահակ Թուրթեանին եւ անոր անդրանիկ երախայրիքը եղող «Արեւը Լեռան Ետին» հատորին:

Երեկոյի բացումը կատարեց Նոր Սերունդ Մշակութային Վարչականուհի Սեդա Խոտանեան: Ան ՆՍՄԻ անունով ողջունելէ ետք ներկայ հասարակութիւնը, պարզեց միութեան յառաջիկայ երեք ամիսներու գործունէութեան ծրագրերը: Այնուհետեւ՝ պատշաճ ձեւով ներկայացուց Սահակ Թուրթեանի կենսագրական ամփոփ գիծերը:

«Արեւը Լեռան Ետին» հատորին հեղինակը՝ ծնած է 1931ին եւ աւարտած է Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանը որպէս ճարտարագէտ: Գործի բերումով եղած է

Սահակ Թուրթեան

տարբեր երկիրներ: Մօտէն հետեւած է մեր ազգային քաղաքական կեանքին: Իր ուշադրութեան առանցքը եղած է գեղարուեստը, հայկական ճարտարապետութիւնը,

Շարք էջ 7

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԶԵԸ ՀՈՎԱՆԱԲՈՐՈՂ ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԹԻԸ ԲԱՐՁՐԱՑԱԲ 22-Ի

Ամերիկեան Գոնկրէսէն ներս անցեալ Նոյեմբերին ի վեր շրջանառութեան մէջ դրուած է թիւ 320 բանաձեւը, որ կոչ կ'ընէ Միացեալ Նահանգներու նախագահին՝ օգտագործել «ցեղասպանութիւն» բառը, Ապրիլ 24-ի առթիւ իր տարեկան խօսքին մէջ:

Վերջին օրերուն բանաձեւին տակ իրենց ստորագրութիւնը աւելցուցած են դեմոկրատ ծերակուտական Փոլ Սարպէնզ եւ հանրապետական Սուզան Գոլիւնզ, այսպիսով բանաձեւը հովանաւորող ծերակուտականներու թիւը հասցնելով 22-ի:

Ծերակուտական Սարպէնզ միշտ ալ զօրավիզ եղած է Հայաստանի, Լեռնային Ղարաբաղի եւ Հայկական Համայնքին վերաբերող հարցերուն: Ան նպաստած է Հայաստանին տրամադրուելիք օժանդակութիւններու բարձրացման եւ պայքարած է, որպէսզի վերացուի Հայաստանի շրջափակումը՝ Ատրպէյճանի եւ Թուրքիոյ կողմէ:

Ծերակուտական Սուզան Գոլիւնզ եւս պաշտպանած է ամերիկա-

հայութիւնը յուզող հարցերը: Ան քուէարկած է ի նպաստ թիւ 907 օրինագիծին, որ կը սահմանափակէ Ատրպէյճանին տրուելիք ամերիկեան օժանդակութիւնները, քանի ան տակաւին կը շարունակէ Հայաստանի շրջափակումը:

Բանաձեւը Ամերիկայի նախագահին կոչ կ'ընէ նաեւ որ, Միացեալ Նահանգներու արտաքին քաղաքականութիւնը պատշաճ հասկացողութիւն ցուցաբերէ Հայկական Ցեղասպանութեան նկատմամբ եւ ճիշդ ձեւով բնութագրէ՝ 1,5 միլիոն հայերու ծրագրուած ոչնչացումը, որպէս ցեղասպանութիւն:

Ծերակուտային թիւ 320 բանաձեւը կու գայ ամբողջացնելու Ներկայացուցիչներու Տան մէջ ներկայացուած թիւ 316 բանաձեւը, որուն տակ ցարդ ստորագրած են 144 գոնկրէսականներ եւ վաւերացուած է Ներկայացուցիչներու Տան Միջազգային Ցարաբերութեանց յանձնաժողովին կողմէ, սակայն Գոնկրէսի ղեկավարութիւնը տակաւին կը մերժէ բանաձեւը դնել քուէարկութեան:

ԼՈՒՐԵՐ

«ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱԶԱՆ ՄԵՐ ԽՆԴՐԱՆՔՈՎ Է ԳԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՏԵՂԱԿԱՅՈՒՄԸ»

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Սերգեյ Իվանով (ձախից) եւ Հայաստանի իր պաշտօնակից Սերժ Սարգսյանը Երևանի մէջ կայացած մամուլային ընթացքին

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Ռուսական գազի գինը առնչութիւն չունի մեր ռազմական համագործակցութեան հետ. ռուսական ռազմական շահերը մեր խնդրանքով են տեղակայուել Հայաստանում եւ հանդիսանում են մեր անվտանգութեան բաղադրիչ մասը», - յայտարարեց ՀՀ պաշտպանութեան նախարար Սերժ Սարգսյանը, եւ նկատելով, որ ամէն ինչի մասին բաց ու թափանցիկ չեն խօսում, ասաց. «Հաւատացէք, մենք դրանից շատ աւելի շահում ենք, քան կորցնում, շատ աւելի ստանում ենք, քան տալիս»:

Իսկ ռազմական շահերի վերաբերեալ ՌԴ փոխվարչապետ, Պաշտպանութեան նախարար Սերգեյ Իվանովը ոչինչ չասաց: Նա պատասխանեց լրագրողների հարցին, թէ ինչու է Ռուսաստանը կոմերցիոն գնով գէնք վաճառում Հայաստանին. «Ռուսաստանը Հայաստանին գէնք վաճառում է ՀԱՊԿ-ի անդամ երկրների համար նախատեսուած ներքին գներով, այդ գներով գէնք ձեռք են բերում

միայն ՀԱՊԿ անդամները, ուրիշ ոչ ոք»: Նա նաեւ նկատեց, որ դա Ռուսաստանի «գիտակցուած քաղաքականութիւնն» է, ինչը մի կողմի համար խտրականութիւն է, միւսի համար արտօնութիւն: Սակայն նաեւ նկատեց, որ գէնքի շուկայում գները թանկացել են եւ ՌԴ-ն իր անվտանգութեան համար բաւարար գինամթերք ձեռք բերելու նպատակով որոշակի առումով բարձրացրել է գները:

Ինչ վերաբերում է նրան, որ Ատրպէյջանին գէնք վաճառելով Ռուսաստանը կարող է նպաստել տարածաշրջանում ուժերի հաւասարակշռութեան խախտման, ապա պարոն իվանովը յայտարարեց, որ իրենք այնպիսի գինամթերք չեն վաճառում, որը կարող է ապակայունացնել տարածաշրջանը, եւ ոչ միայն մեր տարածաշրջանը: Սերգեյ Իվանովը նոյնիսկ ԱՖՐիկական պետութիւնների լիգայի կողմէ, որոնց եւս այնպիսի գէնք են վաճառում, որը պատերազմի հաւանականութիւնը չմեծացնի:

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԵՑ 300 ԽՈՇՈՐ ՀԱՐԿԱՏՈՒՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: ՀՀ հարկային եւ մաքսային մարմինները հրապարակել են 300 խոշոր հարկատուների ցանկը: Առաջինը՝ 30.027 միլիարդ դրամ արդիւնքով Քաջարանում գտնուող «Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատն» է, երկրորդը՝ Արմենթեւը՝ 15.320 միլիարդ դրամ, երրորդը՝ վառելիքի ներմուծմամբ զբաղող Ֆլէշ Ընկերութիւնը՝ 9.294 միլիարդ:

Առաջին տասնեակում կայ ընդամենը երկու օլիգարխի պատկանող ձեռնարկութիւն. Աժ պատգամաւոր Սամուէլ Ալեքսանեանին պատկանող «Ֆլիտֆուդ» Ընկերութիւնը 7.083 միլիարդով 5-րդ է, Հրանդ Վարդանեանի «Գրանդ Տոբակոն» 9-րդը՝ 4.832 միլիարդ: Մարզերում գտնուող ձեռնարկութիւններից առաջատարը 10-րդ տեղում գտնուող ՀԱԿԿ-ն է. վճարել է 3.171 միլիարդ: 2005-ի Յուլիսի 1-ից գործունէութիւն ծաւալած եւ փաստօրէն դեռ տարին չբոլորած «Ղ-տեղեկոմբ» Վիվասելը 15-րդ է 2.277 միլիարդ

դրամով: 41 ընկերութիւն է, որ մէկ միլիարդից աւելի հարկ է վճարել. 41-րդը «Կոկա-կոլա Հելլենիկ բոթլինգ քամփրնի Արմենիան» է՝ 1.016 միլիարդ:

Ռուսներին տրուած Հայաստանի էլեկտրական ցանցերը բաւականին խոշոր հարկատու է. 5.291 միլիարդ դրամ է վճարել: 300 հարկատուների մէջ են պետական հինգ բուհ. Միխիթար Հերացու անուան պետական բժշկական համալսարանը՝ 153-րդ տեղ, 226.312 միլիոն, Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարան՝ 200-րդ եւ 173.101 միլիոն դրամ, Երեւանի պետական համալսարան՝ 204-րդ, 172.005 միլիոն, Խաչատուր Աբովեանի անուան պետական մանկավարժական համալսարան. 269-րդ եւ 127.721 միլիոն եւ պետական տնտեսագիտական ինստիտուտ՝ 296-րդ եւ 115.459 միլիոն: Ոչ պետական բուհերից 300 խոշոր հարկատուների ցուցակում է միայն Հայաստանի Ամերիկեան համալսարանը՝ 190-րդ տեղ եւ 178.232 դրամ:

ՕՍԿԱՆԵԱՆՆ ԱՐԵԼ Է ԱՅՆ, ԻՆՉ ԱՐԿԱԴԻ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆԸ ՀԱՐԿ ՉԻ ՀԱՄԱՐԵԼ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Դեկտեմբերին, երբ տարածաշրջան էին այցելել ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները, ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասեանը շտապեց սառը ջուր լցնել հակամարտ կողմերի լաւատեսութեան վրայ եւ ընդհանուր տրամաբանութիւնից դուրս գալով յայտարարեց, որ լաւատեսութեան հիմքեր չկան:

Դրա յաջորդ օրը տրամաբանութիւնը «տեղը գցեց» ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանեանը, յայտարարելով, թէ Ղուկասեանի խօսքը լրատուամիջոցներն են սխալ ներկայացրել: Դրանից գրեթէ մէկ ամիս անց Օսկանեանին պատասխանեց Արկադի Ղուկասեանը: Յունուարի 24-ին նա յայտարարեց, որ Օսկանեանին չի խնդրել հանդէս գալ իր անունից: Իհարկէ, մինչ դա ասելը Արկադի Ղուկասեանը իսկապէս հաստատեց Օսկանեանի բացատրութիւնը:

«Ուրեմն ես ասել եմ հետեւեալը, որ ելնելով Ատրպէյջանի դեկավարների արտայայտութիւններից, ես չեմ գտնում որ մենք մօտիկ ենք կարգաւորմանը: Առաջին մասը հանել են եւ տպել են, որ Ղուկասեանը գտնում է, որ մենք հեռու ենք: Ես գտնում եմ, որ դա էլ ողբերգութիւն չէ, բայց աւելի լաւ կը լինէր, որ ամբողջ կոնստիտուցիոն երեւար: Ինչ վերաբերում է վարդան Օսկանեանին, ես իրեն չեմ խնդրել իմ անունից ինչ որ յայտարարութիւններ անի», ասում է Արկադի Ղուկասեանը:

Նա այնուամենայնիւ չի հերքում այն, որ Օսկանեանի հետ

հանդիպման ընթացքում ինքը բացատրել է իր ասածի «կոնստեքստը», բայց ոչ թէ վարդան Օսկանեանն է պատասխան պահանջել, այլ ինքն է պատասխանել, ընդ որում՝ կիսակատակ:

«Իրօք, Օսկանեանի հետ հանդիպման ժամանակ, ոչ թէ ինքն է ինձ խնդրել, այլ ես կիսակատակ ասացի, որ լրագրողները սիրում են սենսացիաները, ես էլ քանի որ լրագրող եմ եղել ժամանակին, տեսնելով այդ հարցազրույթիւնները, ես ինքս կիսակատակով ասացի ուղղակի: Եթէ հերքելու լինէր՝ ես ինքս կը հերքէի, բայց քանի որ համարում եմ, որ լուրջ պրոբլեմ չկայ՝ կոնստեքստից հանուած է, թէ կոնստեքստի մէջ, դրա համար չարձագանքեցի», նշում է Արկադի Ղուկասեանը:

Ղարաբաղի նախագահի խօսքը պարզ ցոյց է տալիս այն վիրաւորուածութիւնը կամ գոնէ անհասկացուածութիւնը, որ եղել է Հայաստանի եւ Ղարաբաղի իշխանութեան միջեւ՝ լաւատեսութեան հիմքի վրայ: Հայաստանի իշխանութիւնը ի դէմս վարդան Օսկանեանի հիանալի օգտագործել է առիթը՝ վարկաբեկելու Արկադի Ղուկասեանին, ցոյց տալով, թէ ինչպէս է Ղուկասեանը ասում մի բան, յետոյ Հայաստանի առաջ արդարանում դրա համար: Իսկ Ղուկասեանը մէկ ամիս անց օգտուելով առիթից, Օսկանեանին փաստացի մեղադրում է իր անունից հանդէս գալու, այսինքն ինքնագործունէութեան համար:

ՍԵՐՃ ՍԱՐԳՍԵԱՆԸ ԸՆՏՐՈՒԵՑ ԵՊՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՂ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՅ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Ուրբաթ, Յունուար 27-ին Երեւանի պետական համալսարանում տեղի ունեցան բուհի կառավարող խորհրդի նախագահի ընտրութիւնները: Առաջին անգամ Վարդան Սարգսյանը, երբ առաջադրուած միակ թեկնածու, ԵՊՀ նախկին ռեկտոր Ռադիկ Մարտիրոսեանը չստացաւ խորհրդի անդամների մեծամասնութեան կողմ ձայները, այսօր առաջադրուած միակ թեկնածուն՝ պաշտպանութեան նախարար Սերժ Սարգսյանը ստացաւ ձայների ճնշող մեծամասնութիւնը:

Ռադիկ Մարտիրոսեանի թեկնածութիւնը, ի դէպ, այսօր նոյնպէս առաջադրուել է, սակայն նախկին ռեկտորը ինքնաբացարկ է յայտարարել՝ հիմնաւորելով, թէ իր թեկնածութեան շուրջ չափազանց շատ

չահարկումներ են եղել մամուլում: Խորհրդի առաջին նիստում որոշուել է, որ Երեւանի պետական համալսարանի ռեկտորի ընտրութիւնը տեղի կունենայ մարտի 22-ին:

Ի պատասխան լրագրողներից մէկի դիտարկմանը, թէ անցած անգամ (երբ չընտրուեց Ռադիկ Մարտիրոսեանը) ինքը ասել էր, թէ ցանկութիւն չունի դառնալ խորհրդի նախագահ, Սարգսյանը արձագանքեց. - «Ես երբեք չեմ ակնկալել, որ կարող է իմ թեկնածութիւնը դրուել քուէարկութեան համար: Յանկանալ-չցանկանալու խնդիր չէ. դէպքեր են լինում, հանգամանքներ են լինում, որ դասաւորում են այնպէս, որ մարդու ծրագրերին չեն համընկնում: Կարծում եմ, սա այդ դէպքերից մէկն է»:

ԱԼԲԵՐՏ ԲԱԶԵԱՆԸ ՍԱՄՈՒԷԼ ԲԱԲԱԵԱՆԻ ՀԵՏ ՑԱՐԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Առաջիկայ քաղաքական վերադասաւորումներին առաջժմ դիտորդի կարգավիճակով է մասնակցում Ալբերտ Բազէեանի եւ վաղարշակ Յարութիւնեանի ստեղծած «Ազգային վերածնունդ» կուսակցութիւնը: Յունուար 27-ին Ալբերտ Բազէեանը յայտարարեց, որ իրենք այժմ զբաղուած են գաղափարական, ծրագրային դրոյթներով եւ ներկայգեղարկական հարցերով:

Գործընկերների մասին Ալբերտ Բազէեանը ասաց որ նա նկատի ունի ընդդիմադիր դաշտում գործող կուսակցութիւններին, իսկ ընդդիմադիր համարում է բոլոր նրանց, ովքեր իշխանութեան մէջ չեն: Բազէեանը յայտարարում է, որ իշխանութիւնը Հայաստանում բռնազաւթուած է: Սակայն ընդդիմութիւնից ոչ բոլորի հետ է Բազէեանը պատրաստ միաւորուել: Խօսքը միայն Արամ Զաւէնի Սարգսյանի մասին չէ: Օրինակ, Սամուէլ Բաբաեանի հետ էլ Բազէեանը չի միաւորուել: «Միայն պատերազմի փուլով անցնելը դեռ միաւորման բաւարար պայման չէ: Մենք Բաբաեանի կուսակցութեան հետ ունենք լուրջ տարածաշրջանութիւններ, այդ թւում եւ Ղարաբաղի հարցի վերաբերեալ», ասել է Ալբերտ Բազէեանը:

ԼՈՒՐԵՐ

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՈՒՄ Է ԱԿՏԻՕՐԵՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Ընդդիմութիւնն ապրում է քաղաքական յտակեցման փուլ եւ այսօր ընթացում են քննարկումներ «Քաղաքացիական Հայաստան» կոմիտէ ստեղծելու ուղղութեամբ: Կ'ստեղծուի մի փաստաթուղթ, որի տակ կ'ստորագրեն անհատներն ու կուսակցութիւնները, եւ որում գրուած կը լինի. «Ես պարտաւորուած եմ ակտիւօրէն մասնակցել առաջիկայ գործընթացներին»: Այսպիսի պարզաբանում տուեց այսօր «Ա1+»-ի հարցադրմանը «17+1» ֆորմատի ներկայացուցիչ, ԱժԳ նախագահ Արշակ Սաղոյեանը:

ԱժԳ նախագահ Արշակ Սաղոյեան

Սաղոյեանը որպէս խմբակցութիւն ունեցող քաղաքական ուժ, տեսնում է «Արդարութիւն» դաշինքում: Արշակ Սաղոյեանն ի դէպ, համոզուած է, որ պէտք է լուծել «մէկը բոլորի համար, բոլորը՝ մէկի» խնդիրը եւ մէկ առ մէկ պաշտպանել շարժման մասնակիցների իրաւունքները:

Առայժմ, ըստ Արշակ Սաղոյեանի, ընդդիմութիւնը փորձում է իր շարժմանը կազմակերպչական ձեւ տալ, որից յետոյ կ'ինոյի տանը հանրութեանը կը ներկայացուի «Քաղաքացիական Հայաստան»-ի գաղափարախօսութիւնն ու ծրագիրը: Թէ քանի ուժ միաւորուած կը լինի այդ կոմիտէում, առայժմ դժուար է ասել:

ՊԵՌԼԻՆԻ ՑՈՒՑԱՐԱՆԴԵՍՈՒՄ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒ ՆԱԵՒ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այս տարի Պեռլինում կայանալիք ցուցահանդէսում, որ նուիրուած է վերջին դարում Եւրոպայում տեղի ունեցած գենոցիդներին եւ բռնի տեղահանութիւններին, ներկայացուելու է նաեւ Հայոց Ցեղասպանութիւնը:

Գերմանիայի տեղահանուածների ընկերակցութեան ղեկավար, Բունդեստագի պատգամաւոր Էրիկա Շտէյնբախը այսօր տեղեկացրել է, որ Պեռլինի Պրուսական պալատում օգոստոսի 10-ին բացուող ցուցահանդէսում կը ներկայացուի «13 ազգերի եւ էթնիկ խմբերի ճակատագիրը»:

DPA գործակալութեան փոխանցմամբ, ցուցահանդէսը, որտեղ բացի Հայոց Եղեռնից կը ներկայացուի նաեւ հրեաների, յոյների, ֆինների, ուկրաինացիների եւ այլ ժողովուրդների ճակատագիրը, կը գործի մինչեւ Հոկտեմբերի վերջը:

62,5% ԴԺԳՈՐ Է ՄՆԱՑԵԼ ՀՀ ԴԱՏԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ԱՏԵԱՆՆԵՐԻՑ

2005 թ. ընթացքում ՀՀ վճռաբեկ դատարան մուտք է արուել 3215 բողոք, որից 2826-ը՝ քաղաքացիական եւ տնտեսական գործերով պալատ եւ 389-ը՝ քրեական եւ զինուորական գործերով պալատ:

Քաղաքացիական եւ տնտեսական գործերով պալատի ստացած 2826 բողոքից քննուել է 2514 բողոք, որից բաւարարել է ընդամէնը 879 բողոք (տոկոսային յարաբերութեամբ 35%): Դատարանների վճիռներից դժգոհ հող եւ դատական վերջին ատեան՝ վճռաբեկ դատարանի դիմաձևերի հիմնական մասի գործերը՝ 1571-ի (62,5%) մնացել են առանց բաւարարման:

ՕՍԿԱՆԵԱՆ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

փոխարէն, ինքն է դարձել կասկածների եւ խախտումների առիթ: Այդ խախտումները, որոնց մասին խօսում են դիտորդները եւ մամուլը, հաստատուած չեն պաշտօնական բողոքներով:

Գալով ընդդիմութեան վարդան Օսկանեան ըսած է. «Ընդդիմութիւնն էլ իր դերակատարումն ունեցաւ ընտրութիւնների չկայանալու հարցում: Իրենց անդամներին ետ կանչելով ընտրական յանձնաժողովներից՝ ընդդիմութիւնը խախտեց յանձնաժողովներում հաւասարակշռութեան պահպանման եւ վերահսկելու հնարաւորութիւնը: Ընդդիմութիւնը այդ գործընթացից հեռացրեց բազմաթիւ մարդկանց, որոնք լիազօրուած էին կեղծիքները կանխելու համար: Բոլորտեղով հանրաքուէն, ընդդիմութիւնը տապալեց ընտրական մոնիտորինգը, որն օրէնսդրութեան համաձայն պէտք է իրականացնէին քաղաքական ուժերը»:

Ընդդիմութեան Սասնաճիւղ Օսկանեանի կատարած այս մեղադրանքները քաղաքական մեկնաբանութիւնը խախտեց յանձնաժողովներում հաւասարակշռութեան պահպանման եւ վերահսկելու հնարաւորութիւնը: Ընդդիմութիւնը այդ գործընթացից հեռացրեց բազմաթիւ մարդկանց, որոնք լիազօրուած էին կեղծիքները կանխելու համար: Բոլորտեղով հանրաքուէն, ընդդիմութիւնը տապալեց ընտրական մոնիտորինգը, որն օրէնսդրութեան համաձայն պէտք է իրականացնէին քաղաքական ուժերը»:

Ընդդիմութեան Սասնաճիւղ Օսկանեանի կատարած այս մեղադրանքները քաղաքական մեկնաբան-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՏՐՊԵՅՅԱՆԻ ՀԱԻԱՔԱԿԱՆՆԵՐԸ՝ ՄՐՑԱԿԻՑՆԵՐ

Ֆուլթոնի Հայաստանի հաւաքականը «Եւրօ-2008»-ի ընտրական խմբում ընդգրկուեց բաւական ուժեղ կազմ ունեցող առաջին խմբում: Հայաստանի հաւաքականի մրցակիցներն են լինելու Պորտուգալիայի, Լեհաստանի, Սերբիայի, Բելգիայի, Ֆինլանդիայի, Ատրպէյճանի եւ Ղազախստանի հաւաքականները:

Յատկապէս սկզբունքային կը լինի Ատրպէյճանի հաւաքականի հետ մրցավէճը: Մինչ այժմ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի ազգային հաւաքականները չեն հանդիպել միմեանց հետ եւ սա առաջին մրցավէճը կը լինի հարեւան երկրների միջեւ:

Միւս հաւաքականներից Հայաստանը նախկինում ունեցած խաղերից արդեն ծանօթ է Պորտուգալիայի, Լեհաստանի, Ֆինլանդիայի, Բելգիայի թիմերին: Իսկ Սերբիայի եւ Ղազախստանի հետ Հայաստանը կը հանդիպի առաջին անգամ:

Առայժմ դժուար է ասել, թէ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի հաւաքականները որտեղ կ'անցկացնեն իրենց հանդիպումները, քանի որ ըստ մրցակարգի թիմերը միմեանց

հետ մէկական հանդիպում են անցկացնում սեփական հարկի տակ եւ հիւրընկալուելիս: Գրեթէ անհաւանական է, որ Հայաստան-Ատրպէյճան հանդիպում կայանայ Երեւանում, կամ Ատրպէյճան-Հայաստան մրցավէճը՝ Պաքում:

«Ըստ ՌԻԵՖԱ-ի պահանջների՝ հաւաքականները պարտաւոր են մէկ հանդիպում անցկացնել սեփական հարկի տակ, միւսը՝ մրցակցի: Ես քննարկման ժամանակ արդեն յայտարարել եմ, որ մենք պատրաստ ենք Երեւանում ընդունել Ատրպէյճանի հաւաքականին: Նրանք ասացին, որ կը խորհրդակցեն նախագահի հետ եւ կը պատասխանեն», - «Ա1+»-ին ասաց Հայաստանի ֆուլթոնի ֆեդերացիայի նախագահ Ռուբէն Հայրապետեանը:

Ատրպէյճանական լրատուամիջոցները տեղեկութիւն էին տարածել, թէ իբր հանդիպումները ամենայն հաւանականութեամբ կայանալու են Թբիլիսիում: ՀՅԾ նախագահը հերքեց այս տեղեկութիւնը՝ նշելով, որ քննարկման ժամանակ ատրպէյճանական կողմը նման տարբերակ չի առաջարկել:

ՎԱԶԳԵՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ. «ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՕԼԻԳԱՐԽՆԵՐԻՑ ԶԻ ՎԱԽԵՆՈՒՄ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: «Հայ հասարակութիւնը ոչ թէ կուսակցականացում է, այլ թայֆայականացում», ասում է ԱժՄ ղեկավար Վազգէն Մանուկեանը: Յունուարի 31-ին Հայելի ակումբում նա եւ «Արժանապատուութիւն» կուսակցութեան նախագահ Լիւդմիլա Յարութիւնեանը խօսում էին կուսակցութիւնների դերի եւ հեռանկարի մասին: Վազգէն Մանուկեանի կարծիքով, եթէ երկրում հարցերը ընտրութեամբ չեն լուծուում, ապա կուսակցութիւնը իր դասական հասկացութեամբ դառնում է անիմաստ:

«Եթէ այդպէս շարունակուի, ապա կուսակցութեան դերի մասին լուրջ խօսելը լուրջ չէ», ասում է Վազգէն Մանուկեանը:

Լիւդմիլա Յարութիւնեանի գնահատմամբ, Հայաստանում կուսակցութիւնները կլանալին տրամաբանութեան մէջ են, քանի որ մեր երկիրը չունի կուսակցական կեանքի աւանդույթ: Այդ առումով նա օրինաչափ է համարում, որ կուսակցութիւններ են ստեղծում օլիգարխները:

«Օլիգարխների մուտքը քաղաքական դաշտ հասնելու է իր կուլմիւնացիային: Կայ կրիտիկական կապիտալի մասսան, այժմ այդ մասսան ձգտում է նաեւ քաղաքական իշխանութեան», ասում է Լիւդմիլա Յարութիւնեանը, աւելացնելով, որ ելքը այդ օլիգարխական զանգուածի դէմ ժողովրդավարութեան ձգտող ուժերի միանալն է:

«Հայաստանում բիւրոկրատաբիզնեսային կապիտալիզմ է: Չկայ հասարակական հաւասարակշռութիւն: Պէտք է հակադրուել օլիգարխական քաղաքական խմբաւորումներին: Միակ ճանապարհն այն է, որ կոնսուլիդացուի հասարակութեան ժողովրդավարական արժէքներին հաւատարիմ մասը», ասում է Լիւդմիլա Յարութիւնեանը:

ներու կարծիքով որեւէ տրամաբանութեան մէջ կարելի չէ տեղաւորել եւ միմիայն զաւելջողական պէտք է նկատել: Ընդդիմութեան ներկայացուցիչները մասնակցութիւնը ընտրական յանձնաժողովներուն ոչինչով պիտի փոխէր կացութեան, քանի որ, երբ ժողովուրդը չներկայացաւ քուէատուփի եւ անհրաժեշտ 800 հազարի մասնակցութիւն չապահովուեցաւ, իշխանութիւններուն կը մնար միայն յայտարարել մասնակիցներու իսկական թիւը, եւ ոչ թէ՛ «նկարուած թիւեր»:

ԱժՄ ղեկավար Վազգէն Մանուկեան

Վազգէն Մանուկեանը դրան ի պատասխան կարծում է, որ ոչ թէ օլիգարխներն են ձգտում քաղաքական իշխանութեան, այլ իշխանութիւնները՝ նրանց բերում քաղաքականութիւն, որպէսզի յնուեն օլիգարխների վրայ:

«Շատ շատերը չեն էլ ուզում գալ քաղաքականութիւն, բայց խաղի կանոններն են այդպէս սահմանուել», ասում է ԱժՄ ղեկավարը: Նա նշում է, որ եթէ Ռուսաստանի օլիգարխական հզօրութիւնները խեղճացուցին, ապա Հայաստանի օլիգարխների դէպքում դա խնդիր չէ:

«Իշխանութիւնը մի հատ փրակ անի՝ օլիգարխները կը նստեն իրենց տեղը: Պէտք չէ գերազնահատել օլիգարխների վտանգը», ասում է Վազգէն Մանուկեանը: Ըստ նրա, ամէն ինչի մեղաւորն իշխանութիւնն է: Իշխանութեան քայլերն ու սահմանած կանոններն են արատաւորել քաղաքական դաշտը, որի պատճառով կուսակցութեան փոխարէն թայֆաներ են ձեւաւորուում, ասում է Վազգէն Մանուկեանը:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՈՄՊԼԵՄԵՆՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏԵԻԱՆՔԸ

ԴԻԱՆԱ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Ռուսաստանից մատակարարուող գազի գնի բարձրացման պատճառով Հայաստանում սկսել են վերապահումով վերաբերել ռազմավարական գործընկերոջը...

«Այն ուժերը, որոնք պատասխանատու են մեր անվտանգության, տնտեսական համագործակցության համար, իրենց գործողություններով թուլացրել են իրենց դիրքերը, առաջացրել են նաև ռուսական կողմի հակադարձումը...»

Չգիտես ինչու, երբ Բարսեղ Բեգլարեանը կամ Միկա Բաղդասարովը միջազգային շուկայի թելադրանքով բարձրացնում են բենզինի գինը...

Հիմա բոլորը մոռացել են, որ երբ Հայաստանի կառավարությունը որոշեց մասնառրեցնել էներգետիկ ձեռնարկությունները...

«օֆշորային» կազմակերպություն: Այնպես, ինչպես պետությունը չեն օդակայանը, ջրի համակարգը, հեռախոսակապը, թանկարժեք եւ կիսաթանկարժեք մետաղների հանքերը: Գրեթե ոչ ոք չի խօսում այն մասին, որ 56 դոլարով հանրապետությունը ներմուծող ռուսական գազի մանրածախ գինը, այն, որը գանձում է ոչ թե ՌԴ-ն, այլ ՀՀ-ն, կրկնակի է՝ 130 դոլար: Եւ չի լինում, որ 1 խորանարդ մետրի 51 դրամը՝ դոլարի փոխարժեքի պատճառով՝ հանրային ծառայությունների կարգավորման յանձնաժողովի որոշմամբ դարձաւ 59 դրամ: Այսօր դժգոհողները չեն հարցնում, թե՛ դոլարի փոխարժեքի անկման պարագայում ինչու է չի իջնում գազի՝ հայ պաշտօնեաների թանկացրած գինը: Կարծես մեծ աղմուկ չբարձրացաւ նաև, երբ հերթական անգամ ջուրը թանկացրին, ՅուՆԱՍՏԱՆԻ հետ յարաբերությունների վերանայման հարց էլ չի առաջանում «ԱրմենՏելի» տարբեր կարգի հաշվարկային գործողությունների դեպքում: Հիմա, երբ նորից մեր մեղքով չունենք այլընտրանքի հնարավորություն, քննադատում ենք փաստորէն ռուս մոնոպոլիստի տնտեսական, գուցէ եւ քաղաքական քայլը: Ի դէպ, կայ եւս մի նրբութիւն, որ աչքաթող է արւում, երբ եւ Հայաստանին, եւ՛ Վրաստանին գազը սրւում է 110 դոլարով, Հայաստանին արդէն իսկ 30 դոլարով էժան է սրւում, քանի որ ՌԴ-ն Վրաստանին հենց այդքան վճարում է գազի՝ Հայաստան տարանցման համար:

«Մեր ժողովուրդը լռել է անհամեմատ աւելի մեծ թանկացումների՝ ջրի, էլեկտրաէներգիայի, 10-12 տարի առաջ էլ՝ հացի գնի 11 անգամ թանկացման դէպքում: Այսօրուայ գազ մատակարարող ձեռնարկությունների օգուտները 100 տոկոս պահպանելու պարագայում գազը կարող է թանկանալ 30 տոկոսով, ոչ աւելի»- գտնում է Աղասի Արշակեանը: Ռուսական գազի շուրջ կատարուող իրադարձությունները ստիպում են մտածել անվտանգության հայեցակարգի բացակայության մասին, արդե՞օք ոչ-ալ է գնահատուած մեր երկրի տնտեսական անվտանգության հարցը, եւ արդե՞օք տնտեսական հարցերի շահարկումը չի վտանգի մեր երկրի ռազմական անվտանգությունը: Բոլորովին չփորձելով արդարացնել ռուսական քաղաքականությունը, անհրաժեշտ է ոչ-ալ գնահատել մեր

ՍԱՐԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆԻ «ԱՐԵԸ ԼԵՈՒՆ ԵՏԻՆ» ԸԱՏՈՐԻՆ ԳԻՆԵՁՕՆԸ

Շարունակում է 1-ին

ինչպես նաև հայ ու միջազգային գրականությունը: Աշխատակցած է սիրուքահայ մամուլին եւ 2003 թուականին ի վեր մաս կը կազմէ «Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագրական կազմին: Վերջին տասնամեակին քանի մը անգամներ այցելած է Հայաստան եւ ապա «Հայրենական Օրագիր» յօդուածաշարքով իր տպաւորությունները տուած է մամուլին եւ յետոյ առանձին հատորով մը հրատարակած է «Արեւը Լեռան Ետին» խորագրով:

Օրուան առաջին խօսք առնողն է ծանօթ արձակագիր եւ «Մասիս» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիր՝ Տօքթ. Արշակ Գազանճեան: Ան հանգամանորէն անդրադարձաւ Սահակ Թութճեանի անձին, նկարագրային առանձնայատկութիւններուն, ապա իւրապատուկ մօտեցումով մը վերլուծեց Սահակ Թութճեանի «Արեւը Լեռան Ետին» հայրենական օրագրութեան հատորը (իր ելույթը ամբողջութեամբ կարդալ յաջորդ թիւով):

«Քաջ Նազար» երգիծաթերթի անունով ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ ծանօթ գրող Ներսէս Պալայեան, նորանոր յաջողութիւններ մաղթելով հեղինակին:

Հեղինակի դուստրը՝ Սեդա Պախչէճեան ընտանիքի անունով իր սրտի խօսքը ուղղելով դրուատեց Սահակ Թութճեանի բարեմասնութիւնները որպէս իրաւ հայրենասէր եւ առաքինի հայր: Ապա կարդաց հետաքրքրական հատուած մը նոր լոյս տեսած հատորէն:

Օրուան երկրորդ բանախօսն էր ՆՄՄԻ առենապետ՝ Յարութ Տէր Դաւիթեան: Ան անդրադառնալով գիրքին մասին, ըսաւ. «Այս գիրքը ծայրէ ծայր կարդալէ ետք փորձեցի գտնել մէկ բառ մը որ յատկանշէ գայն: Ու մտապատկերիս վրայ, գիրքի կողքին վրայ երեւցող Արարատ Լեռան նման գերակշռող ներկայութեամբ ուրուագծուեցաւ «Հարազատութիւն» բառը: Սահակ Թութճեան, այս

գիրքի էջերուն մէջ բացած է իր սիրտը ու հարազատորէն կ'արտայայտէ իր գգացումները, միտքերը, մտահոգութիւնները, ուրախութիւնները, յուսախաբուութիւններն ու ակնկալութիւնները:

Գեղեցիկ միաձուլում մը կայ հոն, մաքուր, մտերիմ ու հարազատ հայրենասիրութեան եւ բնական գիտութեանց ու երկրաչափական ասպարէզի պարտադրող ստոյգ, անխաղախ, առարկայական ու շեշտակի մօտեցումներուն: Եւ այս մէկը յատկորէն կ'արտացոլայ իր կատարած արդար ու շինիչ բնութագրութեանց, թելադրութեանց թէ՛ առաջարկութեանց ընդմէջէն:

Երեկոյի աւարտին խօսք առաւ Սահակ Թութճեան: Ան ի մէջ այլոց ըսաւ. «Բանախօսները բաւական հանգամանորէն ներկայացուցին գիրքը: Գնահատականները իրենց չափը պէտք է պահեն: Իմ գիրքը սրտի արտայայտութիւն մըն էր որ եղաւ: Ուրախ եմ միանգամայն որ գեղարուեստական որոշ արժանիքներ ալ գտաք մէջը:

«Ինչու՞ այս գիրքը: Անկեղծօրէն, խռովքի մը արտայայտութիւնն է, որ պէտք էր գրէի: Մեր հայրենի քոյրերն ու եղբայրները, այս օրերուն, դժնդակ պայմաններու մէջ կ'ապրին, մանաւանդ անկախութենէն ետք: Դժբախտաբար, անկախութիւնը մինչեւ այսօր մեծ բան չբերաւ: Պէտք է մտահոգուինք կը կարծեմ այսօրուան մեր հայրենիքի ինդիւրներով: Լուրջ դժուարութիւններու առջեւ ենք» յարեց հեղինակը:

Այնուհետեւ շնորհակալութիւն յայտնեց օրուան բանախօսներուն, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան, իր ընտանիքին եւ «Մասիս» շաբաթաթերթին, որ «բաւական ատենէ ի վեր ինձի երկրորդ մշակոյթի տունն էր եղած է», յարեց Սահակ Թութճեան:

Յայտագրի պաշտօնական բաժնի աւարտին տեղի ունեցաւ պատշաճ հիւրասիրութիւն, որուն ընթացքին հեղինակը մակագրեց իր գիրքէն բազմաթիւ օրինակներ:

Իշխանութիւնների սխալները: «Կարծում եմ, ե՛ւ ռազմավարական գործընկերոջ, ե՛ւ միւս գերտէրութիւնների հետ, որոնց հետ ունենք բարեկամական յարաբերություններ, պէտք է ազնիւ լինենք: Մենք այսօր հերթական անգամ գործ ունենք կոմպլեմենտար կոչումած արտաքին քաղաքականութեան ողորմելիութեան հետ»:

Ի վերջոյ, չպէտք է մոռանալ երբեմնի յարգալից, հաւասարազօր յարաբերությունները, երբ Ռուսաստանը հաշուի էր նստում նորանկախ Հայաստանի իշխանութիւնների հետ, եւ պէտք է մտածել՝ ինչու՞ յանկարծ յարաբերությունները վերածուեցին «վասալայինի»:

INSURANCE COVERAGE CAN HELP YOU FINANCIALLY
ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՏԻՎ ԳԵՐԱՔԵՆՆԵԼՈՒ ՏԵՐ ԱԳԱՅՈՒՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
BEDROS, SIAMANTO MARONIAN
818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 885 E. Broadway, Glendale, CA 91205
ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"

ԳՐԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԱՑԻ ԳՐՈՂ ԳՈՆՍԱԼՕ ԳՈՒԱՐՉԻ «ՅԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՅՄԱԾԱՌԸ» ՎԵՊԸ

ԵՐԵՒԱՆ, 2005 ԹԱՐԳԱՆԻՉ՝ ՄԵՐԻ ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ ԲՆԱԳԻՐԻՆ ԸՆԾ ԸԱՍԵՄԱՏԱՑ Է ԲԱՆԱՍՏԵՐԾ ՅՈՎԱՆՆԵՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԸ

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆՆԱՆ

Յառաջաբանը՝ Լեւոն Անանեանէ՝ «Գրականութիւնը ընդդէմ մոռացութեան» խորագիրով:

Նախաբան Բաղդասար Գարսուն Ռեալէ, գլխավոր հաշտարար դատարար:

Յեղիմակիմ երախտագիտական խօսքերը բոլոր անոնց նկատմամբ, որոնք մղեցին զինքն Յայոց Եղեռնի-Յեղասպանութեան մասին այս վէպը գրելուն համար: Եւ վերջապէս՝ քարտուներ, ուր կ'երեւին Յայաստանը, ջարդի գլխավոր վայրերը, հայ ընտանիքի մը տոհմաժառը մեր օրերուն մօտեցող ճիւղերով, ապա՝ վէպը:

Սպանացի ճանչցուած գրող Գոնսալօ Գուարչէ ծնած է 1945 թուին, Պարչէլոնայի մէջ: Մասնագիտութեամբ ճարտարապետ-քաղաքաշինարար՝ հեղինակած է տասնէ աւելի գիրք-պատմուածքներ, վէպեր:

Այս վէպին գրուելուն մղիչ ուժը եղած է Թերէզ Ժինդրօ Ակոբեանն ու իր ամուսինը՝ Ֆիլիփ, եւ ժընեւ ապրող վանեցի լրագրող Արման Գասպարը: Հեղինակին օգնած են շատեր: Իսկ վէպը գրելու համար Գոնսալօ Գուարչէ յատկացուցած է ամբողջ 2000 թուականը, ուսումնասիրելով վաւերագրեր:

Հիմա՝ վէպը: Սկիզբը կը տրուին տոհմաժառանգ երեք ճիւղերը - Արամեան, Նախուղեան եւ Գասպեան: Տոհմաժառանգ հեղինակը՝ Տարօն Նախուղեան: Տոհմաժառանգ մէջ յիշուած են վէպին բոլոր հերոսներուն անունները:

Վէպը սկիզբ կ'առնէ «Տարօն Նախուղեանի խոստովանութեամբ», որ իրենց ընտանիքին պատմութիւնն է որ կու տայ ըսելով. «Ուզում եմ բացատրել, որ չնայած այդ ամենին, տոհմաժառանգ տարեցտարի կը շարունակի ծլարձակել, տարածել ճիւղերը: Կը գայ աշունը, եւ կը թափուին նրա տերեւները: Յետոյ, դաժան ձմրան ընթացքում, կը թուայ թէ մեռնում է, բայց յետոյ վրայ կը հասնի գարունը եւ դարձեալ այն կը ծաղկի»:

Տարօնի մայրը կը խուսափի պատմելէ իր կեանքին պատմութիւնը. բայց տղան գիտէ ամէն ինչ: Տունը լեցուն է փաստաթուղթերով, լուսանկարներով: Պատմութիւնը պէտք չէ կորսուի, «այն մեր լաւագոյն ուսուցիչն է»:

Տարօն որ մօրը բերնէն ոչինչ կրցած էր իմանալ, կարդալով իրենց տան բազում գիրքերը, կ'որոշէ պատրաստել իրենց տոհմաժառանգը:

ԱՐՄԱՏԵՐԸ ՓՆՏՈՒՄ

Մայրը Ազատուհի Նազարեանի եւ Պողոս Նախուղեանի դուստրն է: Ուսումը՝ պատմագիտութիւն, Տարօն կը ստանայ Փարիզի մէջ: Եւ Տարօն իրենց տան արկղներուն մէջէն կը գտնէ մօրը ձեռագիրը, ուր կար պատմութիւնը անոր: «Այնտեղ էին իմ արմատները»:

Տարօն իրենց տան մէջ պահուած փաստաթուղթերը քննելու միջոցին իր մէջ միտք կ'առաջադնայ մեկնել Լոնտոն եւ իրեն բարե-

կամ անգլիացիի մը միջնորդութեամբ բրիտանական արխիւներուն դիմել: Կը յաջողի: Այնտեղ կը պարզուին սարսափելի երեւոյթներ՝ հայկական ջարդերու կապակցութեամբ: Կ'իմանայ իր հօր եւ մեծ հօր քստմնելի արարքներուն մասին, ու ան կ'ատէ իրեն ծնունդ տուող հայրը:

Կը կարդայ արխիւային նիւթերը, վերահասու կը դառնայ այն իրողութեան, որ հայրը ներկայ եղած է Գերմանիոյ մէջ տեղի ունեցած երկու կարեւոր ժողովներու՝ ընդմէջ գերմաններու եւ թուրքերու (Նազըմը ներկայ) եւ թէ ինչպէս ժողովականները ամենայն մանրամասնութեամբ կը ծրագրէին իրագործել Հայոց Ջարդերը, կատարեալ կանխագուշտութիւններով...:

«Ամօթ զգացի ոչ այնքան նրա արիւնը ժառանգելու, որքան՝ խաւարամիտ ու անհոգի նախնիներու համար: Երբեք չեմ կարողանայ ներեն նրան»:

ԱԼԻՔ ԱՆՍՈՒԴԵԱՆ

Կը պարզուի, որ այս անունով ներկայացողը Մարիի քույրն է, որ օրերէ ի վեր մահաքունի մէջ էր ծանր շաքարախտի պատճառով: Ուրեմն մօրաքորը՝ գինք ընդունողին: Ալիք պահ մը կը մտնէ քորը սենեակը: Ընելիք մէկ բան ունէր՝ դառնօրէն լալ: Ուշացած էր գտնելու իր քույրը: Մինչ Մարին կ'ըսէր, թէ իր քույրը մեռած ըլլալու էր այն օրը, երբ Ուրֆայի եկեղեցին կրակի տուին մինչ ժողովուրդը հոն լեցուած էր:

Տարօն կ'ըսէ. «Երբ լսեցի այդ հայերէն բառերը, զգացի, թէ ինչպէս մագերս բիզ-բիզ կանգնեցին ծոծրակի վրայ»: Մօրաքույրը հայերէնով ըսած էր՝ ես Մարիի քույրն եմ:

Պարզուեցաւ որ Գեմալը Ալիքն ալ բռնաբարած է եւ ունեցած Գրիգորը: Հրէջ մը միայն: Գրիգոր կը դառնայ Ֆաշիստ կուսակցութեան անդամ, եւ երբ մայրը գինք տեսնելու կու գայ, ոչ միայն կոպիտ կը վարուի անոր հետ, այլ կը վտարէ գայն...:

Մարին, մահուան րոպէին, կը բանայ աչքերը ու կը սեւեռէ իր մահճակալին մօտ նստած քորը վրայ ու կը շնչայ՝ «Ալիքը, Ալիքը...», ու կը փակէ իր աչքերը: Մարին հասկացած էր, որ իր քույրը՝ Ալիք ողջ էր...:

Վիպագիրը այնպիսի մանրամասնութիւններով, հնարամտութեամբ, նրբութեամբ, հոգեբանական պահերու զարմանալի վարպետութեամբ կրցած է հիւսել այս վէպը, որ կարծէք ինք ամէն րոպէին, մտածումի իւրաքանչիւր ակնթարթին ներկայ եղած է ծաւալող դէպքերուն, եւ զարմանալին այն է, որ ես, ընթերցողս, կը կարծեմ թէ ես լա րոպէ առ րոպէ ներկայութիւն եմ հոն, այդ դէպքերուն մէջ, ականատես եմ, գործողութեան ընթացքի մէջ եմ:

Ըստուած էր, որ վէպը ամբողջութեամբ երեւակայական է: Բայց միթէ՞ կարելի էր այսքան իրաւ վէպ մը գրել եւ այդ կոչել երեւա-

կայական: Միթէ՞ Եղեռնէն շուրջ ինը տասնամեակ ետք սպանացի գրող մը պիտի նկարագրէր մեր ցաւը, մեր ահաւոր կորուստը այնքան հայօրէն, մարդկօրէն: Ուրեմն, յարգարժան Գոնսալօ Գուարչէ գրագէտը տարօրէն, մարդկօրէն, սպանացիօրէն ապրած էր հայուն ցաւը ու վարպետագրած այս վէպը:

Տրապիզոնէն փախուստի տեսարան: Նաւ հասնողներ: Վերադարձ քաղաք: Բոլորը՝ մանուկ ու կին, կը լեցնեն խոշոր սենեակի մը մէջ: Մահուան դատապարտեալներ... հազարի մօտ բազմութիւն մը ճամբայ կ'ելլէ դէպի անապատ, որոնցմէ միայն քսան հոգի կը հասնին Եփրատի ափը: Բազմութիւնը կը հետապնդուի բոլորիս ծանօթ պատմութիւններով, սկսեալ աղջիկներու վաճառքով...:

ՕՐԱՆՆԵՍ ԱՆՍՈՒԴԵԱՆԻ ՎԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Ալիք ու Տարօն Եգիպտոս կը մեկնին տեսնելու համար Օհանէսը, որ Ալիքին եղբայրն էր ու Տարօնին քեռին: Յուզումնալից ողջագրում: Այսպէս, Եղեռնէն ազատուողները ցրուած աշխարհով մէկ: Հարագատներէն ոմանք, քույր-եղբայր, գիրար կը գտնեն տասնամեակներ ետք: «Հայի կեանքը Թուրքիայում գիշատիչների որջի մէջ ապրելու պէս մի բան էր»:

Եղեռնապատում մըն ալ Օհանէսին կեանքն է, զոր կը պատմէ իր քրոջ ու քեռորդիին, այնքան անհաւատալի ու այնքան յուզիչ, որ սպանացի գրողին գրիչին տակ արիւնը կը ծածկուի գեղեարուեստական խօսքով, բայց արիւնը հոն է, չէ չորցած: Կը մնայ որպէս կարմիր բողոք, ցասումի ալիք:

ՊԱՏՊԱՍ ԱՅԼԱՅԻՆ

Հայկական տոհմաժառանգ մէկ ճիւղն ալ հասած է Դամասկոս: Կը տեսնէք թէ մէկ ընտանիքը քանի ընտանիքներու վերածուած է. Պոլիս, Փարիզ, Գահիրէ, Դամասկոս երթողներուն վրայ՝ ծագում ստանալով հայոց Աբգար թագաւորի մայրաքաղաք Ուրհայէն, որ մեր օրերու Ուրֆան է մեծղի հայկական եկեղեցիով, զոր թուրքերը կրակի տուին երբ քաղաքին հայերը ապաւինած էին հոն, հայոց Աստուծոն:

Լայլալին մայրը՝ Նազիա, Տարօնի կ'երկարէ հնամաշ տետրակ մը, ահա.:

ՍՈՒԱՍԵ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ (ԸԱՏՈՒՄ)

Տետրակին հեղինակը կը գրէ. «...Փարիզ ինչպիսիք... ես ինձ ժամանակակից մարդ ու եւրոպացի էի գտնում, քանի որ կոստանդնուպոլիսի համալսարանում մտաւորական միջավայր գոյութիւն չուներ: Ազատ խօսքն այնտեղ չէր կարող ներթափանցել: Եթէ ինչ որ մէկն համարձակուէր՝ գաղտնի ոստիկանութիւնը, սուլթանի լրտեսները, որ ամէնուրեք էին, անմիջապէս քեզ մատնացոյց կ'անէին եւ վերջը կը տային»:

Գոնսալօ Գուարչէ այս վէպը գրելէ առաջ լայն պատրաստութիւններ տեսած, ժամանակի քաղաքական կեցուածքները ուսումնասիրած ըլլալով, գիտէ կշռել արեւելեան ճեպընթացի՝ Պելլիքատ Պոլիս, Պեռլին, Պարտատ երկաթուղային ճեպերու տնտեսական ու քաղաքական նշանակութիւնը եւ գիտէ նկատի ունենալ նոյնիսկ մանրուքներ:

Շաք.ք էջ 18

VALENTINE'S DAY CELEBRATION
ՎԱԼԸՆԹԱՅՆԻ ՕՐՈՒԱՆ ԶԱՇԿԵՐՈՅԹ-ԽՐԱԽԶԱՆՔ
Կազմակերպութեամբ՝ Հ.Մ.Մ.Ի Տիկնանց Օժանդակ Մարմնի
Երեկոն պիտի խանդավառէ Լիբանանէն հանրածանօթ սիրուած երգիչ՝ ՀՐԱԶ ՊՕՂԱՐԵԱՆ
Եւ իր նուագախումբը Մասնակցութեամբ՝ DJ. KOKO
Նաեւ հանելի առակնկալներ
Շաքաթ, 11 Փետրուար 2006
Երեկոյեան ժամը 8Էն սկսեալ Հ.Մ.Մ. «Կարօ Սոդանայեան» սրահին մէջ՝ 1060 North Allen Ave. Pasadena
Մուտքի նուէր՝ \$35.00
Տոմսերու համար հեռաձայնել՝ Կարինէի (626) 755-4773

ԱՁԱՏ ԲԵՍ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՄԱՍՈՒԼԻ ԵՒ ԿԱՐԾԻՔԻ ԱՁԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱՆԱԳՎԱԾԵԱՆ

Վերոյիշեալ խորագիրը ենթադրել կու տայ թէ նոյնը օգտագործուած է նախապէս, մամուլի եւ կարծիքի ազատութեան կաշկանդումի այլ առիթով: Ինչպէս միշտ եւ ամէն տեղ, ազատութիւնը հալածուած թռչուն մը եղած է, յաճախ անոնցմէ, որոնք ազատութեան շեփորահարները եւ պաշտպանները ըլլալ կը ձեւացնեն, խորքին մէջ զայն հալածելով եւ խափանելով: Սակայն, ինչպէս աւանդութիւնը կ'ըսէ, ազատութեան փիւնիկ թռչունը իր մոխիրներուն մէջէն ալ կը վերջապահէ, որովհետեւ ազատութեան թռչունը անմահ է:

Ինչպիսի կաշկանդումներու եւ հալածանքի ալ ենթարկուած ըլլայ ազատութիւնը, միշտ ալ մնացեր է ու պիտի մնայ մարդ արարածին գերագոյն ձգտումը: Ոչ հուրը եւ ոչ ալ սուրը կըրցեր են ընկձել այդ պահուստներու իտէալը, որ կը գերիշխէ կեանքի վրայ, կենդանականէն մինչեւ մարդկայինը, ամենէն նախնականէն մինչեւ բարձրագոյն մակարդակ:

Մարդկային պատմութիւնը հարուստ է ազատութեան համար մղուած պայքարով՝ պատերազմներով, պարտութիւններով ու յաղթանակներով: Ժողովուրդներու ազատութիւնը ճգնել փորձող բռնատէրերու յաջողութիւնը ժամանակաւոր եղած է, ի վերջոյ, տեղի տալով ազատութեան յաղթանակին: Երկար է շարքը ազատագրական պայքարներուն, որոնց վերջին երկուքը մեր ժամանակներուն ու կենցաղին վրայ վճռական ազդեցութիւն ունեցան: Անոնց առաջինը, Ֆրանսական յեղափոխութիւնը ներկայ ընկերակառուութեան ու ռամկավարութեան (դեմոկրատի) նախատիպարը ու ներշնչարանը հանդիսացաւ: Ֆրանսացի յեղափոխականներն էին, որ լողունգի վերածեցին «կեցցէ՛ ազատութիւնը, հաւասարութիւնը եւ եղբայրութիւնը»:

Ապա, քսաներորդ դարուն սկիզբը սոցալիզմը զօրանալով ճամբայ հարթեց ռուսական համայնավար յեղափոխութեան: Աշխարհի մեծագոյն ու վարակիչ այդ վար-

դպպետութիւնը համամարդկային ընդունելութիւն գտնելով պատճառ դարձաւ դասակարգային բեւեռացումներու, Արեւելք-Արեւմուտքի միջեւ տաք եւ պաղ պատերազմի, ի վերջոյ, իր ծննդավայրին մէջ տկարանալով եւ իշխանութիւնը կորսնցնելով: Սակայն, հակառակ ատոր, այսօր բազմաթիւ ժողովուրդներ ու պետութիւններ կան համայնավար կամ նման վարչաձեւերով, որոնց գլխաւորն է աշխարհի հզօրագոյն պետութիւններէն մէկը՝ Չինաստանը:

Ազատութեան ձգտումի այս մթնոլորտին մէջէն է որ զարգացաւ ու զօրացաւ նաեւ խօսքի, բերանացի ու գրաւոր կարծիքի ազատութիւնը՝ ընթացք տալով ազատ մամուլի հրատարակութեան: Սակայն, բռնատիրական բնոյթ ունեցող պետութիւններ ու կազմակերպութիւններ անհանգիստ զգալով մամուլի ազատութեան, սանձահարել փորձեցին զայն զրաքննութեամբ, հալածանքի այլազան ձեւերով՝ բանտարկութեամբ ի հարկին սպաննութեամբ: Բայց այս բոլորը չյաջողեցան կասեցնել ազատութեան ընթացքը, որուն առջեւ փուլ եկան կաշկանդումի պատերը:

Այս բոլորէն յետոյ ի՞նչ է համաշխարհային մամուլին կամ զանգուածային լրատուութեան պատկերը: սանձուած ու կողմնակալ մամուլի կողքին, երեւութապէս կայ նաեւ ազատ մամուլ: Երեւութապէս ըսինք, որովհետեւ, ազատ կոչուած մամուլն իսկ իր սանձը ձեռքին մէջ պահողներ ունի, որոնք պէտք եղած պարագային, ազատութեան ընթացքը ըստ կամս փոխելու համար կը քաշեն զայն: Հասկնալի է որ սանձուած ազատութիւնը ազատութիւն չէ: Հետեւաբար, կարելի է եզրակացնել թէ անկախ մամուլ գրեթէ գոյութիւն չունի: Եղած բացառութիւններն ալ հազիւ թէ գոյութիւն կը քաշկուտեն:

Այս ընդարձակ ներածականէն յետոյ, մեր ակնարկը սեւեռնք հայ մամուլին վրայ: Կուսակցութիւններու, միութիւններու կամ անհատներու նեցուկով ու զօհողութեամբ մամուլի բաւական լայն ցանց մը ունինք Սփիւռքի մէջ:

Անոնց կարգին իր պատուոյ տեղը ունէր Ռ.Ա.Կ. Արեւմտեան Միացեալ Նահանգներու Օրկան «Նոր Օրը», որուն համար կարելի է ըսել, թէ մեր լաւագոյն շաբաթաթերթերէն մէկն էր: Ունէր լաւ խմբագիր եւ աշխատակիցներու ընտիր փաղանգ մը: Սակայն, յանկարծ, փոքրիկ «պետական հարուած»ով մը խմբագիրը պաշտօնանկ եղաւ՝ տեղը տալով խմբագրական մարմնի մը: Եղածը դուրսէն եւ հեռուէն դիտելով մարդ կը խորհի, թէ նման անակնկալ փոփոխութիւն մը երկու հիմնական պատճառ կրնայ ունենալ՝ տարիքային ու որակային: Նկատի ունիմ որ պաշտօնանկ խմբագիրը շուրջ եօթնասուն տարեկան է, սակայն կարողով զինք փոխարինող խմբագրական կազմի անունները՝ իրմէ աւելի երիտասարդը չեմ տեսներ: Որակի մասին խօսելով, այդ մարդին մէջ եւս չեմ տեսներ ոեւէ մէկը, որ աւելի որակաւոր ըլլար հրատարակագրական ու խմբագրական մարդի մէջ, քան պաշտօնանկ խմբագիրը: Ուրեմն, ի՞նչ պատճառ կար այս փոփոխութեան: Ի հարկէ, կարելի չէ գանց ընել անհատական տարակարծութիւններն ու ճղճիմ փառասիրութիւնները, որոնք սակայն բաւարար պատճառ չէին այս «պետական հարուածին»: «Նոր Օր»էն դժգոհ անձեր ու կողմեր կային, որոնք անհանգիստ կը զգային հոն հրատարակուող կարգ մը յօդուած-

ներէ: Այո՛, վերջին շրջանին Մելգոնեան կրթական Հաստատութեան փակուածը ազգային հարցի մը վերածուած էր եւ յաճախ գրութիւններ կը հրատարակուէին այդ մասին: Այդ յօդուածները բացարձակ մեծամասնութեամբ կը դատապարտէին փակուածը հրահանգող Հ.Բ.Ը. Միութեան ներկայ ղեկավարութիւնը: Խմբագիրը ինք ալ դէմ էր փակումին: Ի վերջոյ, կարծիքի եւ մամուլի ազատութենէն խմբագիրներն ալ կրնան օգտուիլ:

Եւ ահա ազատութիւն ձգտող լախտը իջաւ նաեւ «Նոր Օր»ի խմբագրի գլխուն:

Ողբերգութիւն է անշուշտ, բայց զարմանալի բան չկայ:

Ազգային որեւէ ողջմիտ կազմակերպութիւն, հայու հոգի ունեցող ոեւէ անհատ, կրթութեան ու մշակուցի հաւատացող ոեւէ հայ չի կրնար համակարծիք ըլլալ Մելգոնեանի պէս փառաւոր անցեալ ունեցող հաստատութեան մը փակումին, որուն առջեւ ծառայողութեան աւելի մեծ դաշտ ստեղծուած է Կիպրոսի Եւրոպական Համայնքին միանալովը: Այս առթիւ «Նոր Օր»ի խմբագրին պատահածը մամուլի եւ կարծիքի ազատութեան կոպիտ ոտնահարումն է, որ դէմ է Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան աւանդութեանց ու դաւանանքին, եւ անմիջականօրէն պէտք ունի սրբագրութեան:

ՀԱՆԻՒՍԱՒՈՐ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՄԱՏԱՂՈՐՀՆԷՔ ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ ԿԻՐԱԿԻ, ՓԵՏՐՈՒՐ 12, 2006 Առաւօտեան Ժամերգութիւն ժամը 9:30-ին Սուրբ Պատարագ ժամը 10:30-ին ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՐԱԳԷ ՈՒ ՔԱՐՈՉԷ ԹԵՄԻՍ ԲԱՐԵՆՆԱՍ ԱՌԱՋՆՈՐԴ՝ ԳԵՐՇ. ՏԵՐ ՅՈՎՆԱՆ ԱՐՔ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ Առընթերակայութեամբ՝ Արժ. Տէր Նարեկ Ա. Քինյ. Մատարեանի Առաւօտեան Ժամերգութիւնները եւ Սուրբ Պատարագի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԴՊՐԱՅ ԴԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ Կողմէ, «Կոմիտասեան» բազմաձայն երգչախումբ, Ղեկավարութեամբ՝ Բրշ. Ստեփան Սրկ. Կէօպիւմեանի Երգեհոնախարութեամբ՝ Գէորգ Կիւլօղլեանի Մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Եկեղեցոյս հիմնադիրներուն, բարերարներուն, հոգաբարձուներուն եւ բոլոր այն անդամներուն, որոնք անդարձ բաժնուած են մեզմէ: Արարողութիւնէն յետոյ, տեղի պիտի ունենայ Մատարի Օրհնութիւն եւ պիտի բաժնուի ներկաներուն: Կը հրաւիրենք հաւատացեալները ներկայ գտնուելու արարողութեանը եւ մասնակցելու մատարին: Այն հաւատացեալները որոնք ուխտ մը կամ փափաք մը ունին եւ կ'ուզեն օգտակար ըլլալ Սուրբ Մարգիս Եկեղեցիին, նիւթապէս մասնակցելով մատարին, բող հեռաձայնէն եկեղեցի հետեւեալ թիւով՝ (323) 269-0907 ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՅՏ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՅԻ 700 S. LA VERNE AVE. E. LOS ANGELES, CA 90022

ՄԱՍԻՍ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly Enclosed a check for (one year) * \$50,00 for USA * \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada. * \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas. Name: ----- Address: ----- City: ----- State:----- Zip Code:----- Country: ----- Tel :----- Fax : -----

Massis Weekly

Volume 26, No. 2

Saturday, February 4, 2006

U.S. Firm To Mine Uranium In Armenia

GREENWICH, CT -- The Connecticut-based Global Gold Corporation (GGC) said last Wednesday it has acquired a vast plot of land in the northeastern Gegharkunik region of Armenia which geologists believe is rich in uranium and gold ores. The company is understood to be primarily interested in local deposits of the radioactive metal used as nuclear fuel.

The deal took the form of GGC buying 80 percent of Athelea Investments, a Yerevan-registered company owned by U.S. and Australian citizens. GCC holds the exclusive rights to the 27-square-kilometer property.

The area was extensively explored by Soviet mining experts in the 1970s. "These studies concluded that the region is prospective for radioactive elements, including uranium," GGC said in a statement. "A suite of radioactive minerals were reported in the samples, including uraninite (uranium oxide)," it added.

GGC sources in Yerevan told RFE/RL Thursday that the U.S. company will conduct further exploration to ascertain the local uranium and gold reserves before starting to mine — a process that will take up to three years. They said the uranium ore will likely be processed in Armenia and smelted in Europe or the

Continued on page 3

Yerevan Prosecutor 'Committed Suicide' The Same Pistol Was Used In The Murder-Suicide Of Former Prosecutor-General Henrik Khachatryan

YEREVAN -- Armenia's Office of the Prosecutor-General insisted on Monday that one of its senior officials in Yerevan who was found dead on Friday committed suicide.

The law-enforcement agency suggested at the same time that Arshak Karakhanian, a deputy prosecutor of the city's Malatia-Sebastia district, may have been forced to kill himself.

Its spokesman, Gurgen Ambarian, told RFE/RL that a criminal investigation into Karakhanian's death was launched under Article 110 of the Armenian Criminal Code which deals with "carelessly or indirectly bringing a person to suicide by means of cruel treatment or regular degrading of their human dignity." Ambarian would not specify if the investigators suspect anyone of involvement, saying only that the probe is not yet over.

OSCE Chair Optimistic About Nagorno-Karabakh Talks

VIENNA -- The chairman of the OSCE, Belgian Foreign Minister Karel De Gucht, says he believes all sides involved in the 15-year-old Nagorno-Karabakh conflict are showing some willingness to reach a solution.

In statements released in Vienna, De Gucht said his visit to the region this week had left him cautiously hopeful about next month's meeting in Paris of the presidents of Armenia and Azerbaijan.

They will discuss a possible agreement on general principles for a settlement. It was already reviewed by the for-

eign ministers of the two countries in London last week.

De Gucht said there were still many stumbling blocks to be overcome but a settlement would be beneficial to both countries.

Nagorno-Karabakh is an enclave inside Azerbaijan with a mostly Armenian population. War erupted in 1991 when it broke away from Azerbaijan. Russia brokered a ceasefire in May 1994 when Armenia had captured most of the territory. The war left about 25,000 dead and about 600,000 displaced Azerbaijanis.

Russian Gas Resumes Flowing Into Georgia And Armenia

YEREVAN -- The resumption of gas supplies from Russia will enable Armenia to restore supplies of electricity to crisis-stricken Georgia in the coming days, the Armenian national gas company said on Tuesday.

The ArmRosGazprom (ARG) operator confirmed that Russian gas began flowing into Armenia via Georgia late Monday after an almost nine-day hiatus caused by explosions on a Russian pipeline running to the two South Caucasus nations. The mysterious January 22 blasts led ARG to suspend gas supplies to two of the four operating units of a major Ar-

menian power plant which generate electricity for Georgian consumers.

The gas operator, which also handles electricity exports, delivered 200,000 kilowatt-hours of power a day to Armenia's northwestern neighbor in the weeks preceding the pipeline blasts. The volume of the Armenian exports totaled 172 million kilowatt-hours in the course of last year, according to official figures.

Georgian Energy Minister Nika Gilauri confirmed on Tuesday that their resumption is imminent. The Georgian Caucasus Press news agency quoted Gilauri as saying that his government will end crippling power shortages resulting from the cut-off in Russian gas supplies. Georgia is also importing Iranian gas via Azerbaijan in accordance with a one-month agreement signed in Tehran last week.

Armenia barely avoided a serious energy crisis this time around thanks to a substantial amount of gas stored by ARG in an underground facility just north of Yerevan. The Russian-Armenian joint venture will need at least one month to replenish its reserves.

Defense Minister Serzh Sarkisian Elected Head Of Top University Board

YEREVAN -- Underscoring his growing political clout, Defense Minister Serzh Sarkisian was overwhelmingly elected on Friday as head of the newly formed supervisory board of Armenia's most prestigious university.

Members of the Governing Council of Yerevan State University chose Sarkisian in a secret ballot less than two weeks after unexpectedly rejecting the candidacy of YSU's outgoing rector, Radik Martirosian.

Martirosian was previously thought to be the Armenian government's preferred candidate for the job. He chose to pull out of the race after Sarkisian was nominated by a senior member of the Armenian parliament.

"This was not a surprise to me," Sarkisian told reporters after the election. "I already knew about that this morning."

Sarkisian earlier denied any interest in the post of YSU board chairman. "Sometimes circumstances do not coin-

Senator Sarbanes Cosponsors Pan-Armenian Genocide Resolution

WASHINGTON, DC -- Senator Paul Sarbanes (D-MD), an outspoken supporter of U.S. reaffirmation of the Armenian Genocide, has agreed to cosponsor the pan-Armenian Genocide Resolution, S. Res. 320. Senator Susan Collins (R-ME) also added her support the same day, making her the 22nd lawmaker to cosponsor this bipartisan measure to date.

S. Res. 320, which was introduced last November by Senator John Ensign (R-NV) and Senate Minority Whip Richard Durbin (D-IL), calls on the President to "ensure that the foreign policy of the United States reflects appropriate understanding" of the "Armenian Genocide" and to "accurately characterize the systematic and deliberate annihilation of 1,500,000 Armenians as genocide" in the President's annual message.

During his tenure in Congress, Sarbanes has fought for a wide range of issues of importance to Armenia, Karabakh and the Armenian-American community. He helped upgrade Armenia's status as a U.S. trading partner with the passage of Armenia PNTR. Sarbanes has also championed robust U.S. assistance to Armenia, an end to the Turkish and Azeri blockades and has repeatedly fought to maintain Section 907 of the Freedom Support Act.

Collins, for her part, cosponsored a previous Armenian Genocide Resolution (S. Res. 164) and has called on the President to properly recognize the crime in his April 24th commemorative statement. She has also supported the extension of PNTR status to Armenia and in 1999 voted to retain Section 907 of the Freedom Support Act, which restricts U.S.

Continued on page 3

Three Wounded After Shoot-out Between Two Groups Of Armenians

PASADENA - Three men were in serious condition with gunshot wounds after a conflict with another group of men Saturday evening led to multiple shots fired in a parking lot, police said.

The shooting occurred at about 5:30 p.m. in the 1400 block of East Washington Boulevard outside Sandwiches by Connal's, said Lt. Kevin Hall of the Pasadena Police Department.

The shots were apparently fired from a group of three or four suspects. All the suspects and victims were Armenian men in their 20s, Hall said.

"We don't know what happened," Hall said. "It doesn't appear to be gang related. Some kind of conflict happened and it escalated into some kind of a shooting."

Commentary

The Politicization Of Sainthood: Debate In The Armenian Orthodox Apostolic Church

By Revd. Dr. Nerses Vrej Nersessian

Recently, a typical headline-grabbing communiqué from Holy Etchmiadzin was posted on the Internet, announcing that a Church Committee had been set up to study the proposal from His Holiness Aram I, recommending that the victims of the Armenian Genocide of 1915 should be made saints. The Committee is made up of three clergy from each of the catholicosates, chaired by Bishop Eznik representing Etchmiadzin and Archbishop Sebouh representing the Cilician catholicosate. Before applauding this decision, we should perhaps take into account that it might be nothing more than an opportunity to outdo Etchmiadzin.

Coincidentally, in a recent absorbing radio program, there was a discussion on the future of the notorious Maze prison in Northern Island, where thousands of IRA activists were detained without trial. It was in this prison that a number of internees starved themselves to death. It was in this prison that thousands of innocent Irish men and women were tortured, abused and killed. Now that peace has emerged in the province and the military activities have ceased, representatives from both sides of the conflict were in discussion as to what to do with the physical space. The well-practiced option is to turn the whole building into a museum, a monument to the strife and bloody conflict — to remind future generations of what their grandparents, mothers, fathers, brothers and sisters did to each other. The IRA delegation wished to convert the prison into a memorial to the hunger strikers — the first of whom was Bobby Sands, who starved himself to death. The first point of disagreement was the question “why him alone?” “What of the many others?” Another suggestion was to knock down the entire edifice and use the rubble for the foundations of a new sporting complex, where the children of both sides could play together in harmony. Wipe the memory of the sorry past totally and completely. After all, I begun asking myself, “what have the massive memorials built to commemorate the dead of the two World Wars, Hiroshima and Nagasaki, Vietnam, Korea, Rwanda and Congo done?” “Has the jogging of memories prevented Jenin, Shtatila, Faulkland Island, Bosnia, Afghanistan or Iraq?” At the same time, when, this year, the world was marking the end of World War II on the 11th hour of the 11th day of the 11th month, hundreds of innocent men, women and children were being killed. More wars have been fought in Europe since Armistice Day than any time before. A prime minister in office just for seven years has initiated three wars. If you have noticed, I have not listed the mass victims of earthquakes, tsunamis, hurricanes, rail or plane crashes, terrorism of 9/11 and 7/7.

If the dead of wars, conflicts, massacres and terror were given the status of saints, then the perpetrators are being awarded status, their self-esteem elevated and the potency of the enemy granted tactical victory. What would the perpetrators of these atrocities think of their acts? With one stroke, we would be exonerating each and every one — Sultan Hamid, the Young Turks, Hitler, Stalin, Sadam Hussein, and many others. Those who died in the battle of Avarayr in 451 gave

Author's Note: This is an important subject, around which a debate should be encouraged. This is one of the primary features of the democratic nature of the Armenian Church that should not be allowed to be manipulated by our church leaders. I was of the same view when, back in 1997, the late Catholicos Karekin I signed the Common Declaration with the late Pope John Paul II. Such issues are too important to be left just to the sudden fancy of church leaders.

their lives for a specific cause; they died for the defense of their Christian faith, like the saints who were persecuted by pagan rulers in the early centuries of the Christian Church before 313 AD, when Christianity was declared one of the religions tolerated in the Roman Empire. Theirs was a conscious and deliberate act of defiance, sacrifice for belief. One cannot say the same for the victims of 1915 or, for that matter, the dead of Sasun, Zeitun, Aparan or Sardarabad. In none of these instances have the victims been canonized. To give sainthood to such a class of victims would be to count them among martyrs, and, in the case of 1915, deprive and empty the event of its political dimension. Is it not for the politicization of the act of the 1915 Genocide that Armenians have been campaigning for the past 90 years? For ninety years, the memory of the victims of Ottoman atrocities from 1896-1923 has been exploited by political parties in pursuit of cultivating a heroic revolutionary image, while the European powers, who were participants in the act, have extended moral-humanitarian recognition with no political consequences imposed on the perpetrators of the act.

In 1926, during the catholicate of Georg V Sureneants, who signed his name as “Vshkali = Sorrowful,” (1911-1930), the Armenian Church assigned April 24th as a “Day of Remembrance.” In 1965, on the 50th anniversary of the event, His Holiness Vazgen I blessed the site in the Cathedral compound of Holy Etchmiadzin, where the memorial khatchkar was erected and where, ever since 1968, on every April 24th after Divine Liturgy, the solemn Office of the Repose of the Souls is conducted. Leaving aside the theological argument, which does not justify this action and to which I shall return below, there is also a moral argument against the action. A church, whose leaders do not have even the humility to mark the occasion of “Remembrance” in unison without duplication and competition, is not worthy to pronounce sainthood on any one, let alone the victims of the Genocide.

Has anybody told them how abnormal the situation is, when personal pride has become a fundamental obstacle to any rational discussion about what needs to be done in our Church. It has been obvious for some time that proposals are trumpeted on megaphones in odd places, meant to ramp up tension between the two sees. They each pursue their different agendas, unable to shape events, and do not do much more than trail each other. Imagine the unmitigated hazard of claims and counter claims if each catholicosate began to confer sainthood. In the words of the philosopher Proclus, “unity is only achievable in unanimity” (amenayn miaworout'iwn i dzern nmanout'ean eghani) and this proposal fueled by the incessant self-glorification and ferocious publicity campaign of a single individual is not going to achieve that “unity.” Even the celebrations of the 1600th anniversary of the invention of the alphabet and

the 90th anniversary of the Genocide were conducted in a spirit of competition and repetition in the same city and vicinity, with much babble on unity.

Before we can credibly stand up to the world as Christians and as church, much more remains to be done on our part. We cannot confer sainthood if we are not prepared to admit honestly and concretely the indubitable faults in our church and to undertake practical measures to correct them. The ancient Armenian tradition of conferring sainthood by popular consent is too valuable an achievement to be left to church leaders and political activists. In the Roman Catholic Church, the Pope, with his claim to “infallibility,” confers sainthood by solemn magisterial (ex cathedra) decisions, on the basis of special support from the Holy Spirit. Canonizing, or the making of a saint, in the Catholic Church means that a person has been declared to be reliably in heaven by the pope, and thus worthy of a universal cult or devotion. A beatus, or blessed, is also declared to be in heaven, but worthy of a local rather than a universal cult. In both cases, their relics, usually parts of their bodies, or objects that have come in touch with their bodies, are deemed to have a special healing power. The faithful are encouraged to pray to these individuals, asking for intercessions, help in life, consolation and miracles. The canonization practice of the Catholic Church is a strategy of evangelization, to demonstrate to the world the heroic sanctity that can be achieved by the faithful of every nation in any part of the world (e.g. Mother Theresa of Calcutta, St. Gregory the Illuminator of Armenia). By the mid-1990s, the late pope John Paul had presided over the making of almost 1,000 saints and blessed, more than the number of those canonized and beatified by all the popes put together since Pope Urban VIII, who started the formal process in the 1620s. The mid-1980s had seen the speeding-up of the system as a result of Pope John Paul's reform of the saint-making mechanism.

Traditionally, it took many decades, if not centuries, for the making of a saint or blessed. Pope John Paul shortened the process to a few years. He abolished the role of the Devil's Advocate, a lawyer charged with probing the claims of the “servant of God” as a candidate for sainthood. He reduced the number of miracles required as a testimony or sign from heaven that the candidate is indeed a saint or blessed. The drawn-out adversarial methods of Devil's Advocates, who questioned and scrutinized every major or minor claim of holiness, had evidently slowed down the process. This was also, to a certain extent, a consequence of the fact that doctors and scientists were increasingly reluctant to participate in the process, for fear that their involvement could damage their careers and reputations.

In the Armenian Apostolic Orthodox Church, neither the catholicos, nor the episcopate, has the authority or competence to confer sainthood. The decisive criterion for sainthood is not in some privilege of birth, rank, race or nature of death. The crucial factor is national popularity and esteem. The popularity of Grigor Narekatsi, Nerses Shnorhali, Khrimian Hayrik (Mkrtitch I, Vanetsi, catholicos, 1892-1907), and Komitas vardapet is not on a judicial basis, nor on evidence of miracles, nor of their relics having healing powers. Among the dozen or so tombstones of deceased catholicos in the compound of the Cathedral of Holy Etchmiadzin, the tombstone of Khrimian Hayrik is the most revered, and the only one that is instantly recognizable and adorned with carnations. The Armenian Church calendar has feast days for three groups of saints :

- a. Biblical (David, the Prophets, the Evangelists, the Apostles).
- b. Saints of the Universal Church up to 451 AD (St. John Chrysostom, St. Basil of Caesarea, St. Gregory of Nyssa, etc.)
- c. Saints of the national church. These divide into the following categories — church fathers (Mesrop Mashtots, the Translators, St. Grigor Tat'evatsi); ascetics, monks/scholars (Yovhannes Mandakouni, Nerses Shnorhali), kings (Abgar, Trdat, Constantine, Theodoros),

Continued on page 4

Homenmen's Annual Winter Retreat

Homenmen members listening to presentation by Harout Der Tavitian

The weekend of January 13th marked the beginning of the Armenian Athletic Association's (Homenmen) annual winter retreat. Organized by Homenmen's Glendale chapter, the retreat took place at the camp grounds of Big Bear Sports Ranch in Big Bear California. Homenmen members and supporters from across Southern California took part in the annual retreat. Activities of the retreat were, but not limited to sports, educational and cultural in nature. The retreat began Friday evening around 9 PM with

participated in these games, thus having an extraordinary interaction between different generations.

The participants in the trip also took part in skiing and snow boarding. Many were already experienced, while others were first timers; but both groups had equal fun.

At night, the participants of the retreat were treated to traditional Armenian cuisine, accompanied by singing of contemporary and traditional Armenian songs, followed by patriotic songs. These events

Homenmen members keeping warm in front of fireplace

dinner and a chance for members and friends from differing regions to socialize, and get to know one another. This included opening statements from Homenmen Glendale Chapter's Chairman Vartan Kojababian, and treasurer Razmig DerTavitian who welcomed fellow Homenmen youth and veterans, as well as Homenmen supporters to the retreat.

Saturday's schedule began with breakfast at 9AM, followed by a discussion lead by Homenmen veteran members concerning the importance of a healthy mind, and body in overcoming the tribulations facing Homenmen members today. By detailing the long history of Homenmen, the member's were able to celebrate its great accomplishments and looked forward to overcome any difficulties, which they may face in the future.

During the day, there was all kind of activities to indulge in, as soccer, basketball, ping pong, foosball, and billiards, just to mention a few. People from all ages

lasted deep into the night, and when the activities concluded, the participants were delighted to see that it was snowing. For some of the Homenmen youth members, this was a first time experience.

Sunday morning, the youth gathered to take part in a discussion of the Armenian nation, being Armenian, and the importance of the Armenian language. The keynote speaker, Harout DerTavitian, revealed the uniqueness and value of the Armenian language and alphabet. There are 6000 languages, from which 250 are written, and there are only 25 alphabets, and the inventor of two of those alphabets (the Armenian and the Georgian) is St. Mesrob Mashdots. Hearing this, the participants became more adamant about keeping the Armenian language, as well as the Armenian spirit alive within them and their friends. They discussed different means to help accomplish this goal as part of the overall goals of Homenmen, thus concluding Homenmen's annual winter retreat.

Armenian Students Organization - California State University, Fresno 7th Annual Armenian Film Festival

FRESNO -- The Armenian Students Organization and Armenian Studies Program of California State University, Fresno are co-sponsoring the 7th Armenian Film Festival from 7:00-10:00 PM on Friday, February 10, 2006 in the Industrial Technology Building, Room 101, on the Fresno State campus.

The featured film for the Festival is "My Son Shall Be Armenian," directed by Hagop Goudsouzian. Exploring the question of Armenian identity, "My Son Shall Be Armenian," follows the first voyage of filmmaker Hagop Goudsouzian, and five fellow Montreal men and women of Armenian descent, to Armenia in search of survivors of the Armenian Genocide.

Admission to the 7th Annual Armenian Film Festival is free and film-goers will have the opportunity to discuss films after the screening of each short film. The films, in English or Armenian, are all directed and produced by a new generation of Armenian film-makers.

This program is supported, in part, by funds of the University Student Union Diversity Awareness Program.

The 7th Annual Film Festival is open to the public and admission is free. Parking restrictions in Lots K, L, and Q, will be relaxed after 6:30 PM. For more information about the 7th Annual Armenian Film Festival, call the Armenian Studies Program office at 559-278-2669.

Release Of Jekhische Gevorkian's Film "Ancestral Stones"

ՆԱԽՆԻՆԵՐԻ քարերը

www.ancestralstones.com

For the first time since Georgia's independence from the Soviet Union, the fate of the Armenian minority living in Georgia is told in a documentary.

Over a period of several months in 2004/2005, Jekhische Gevorkian investigates the Georgian reality: appropriation of Armenian, Russian and Catholic Churches, destruction of Armenian religious symbols, vandalism of cemeteries, anti-Armenian hysteria, erasing of Armenian traces and falsification of history and

oppression of ethnic Armenians in Georgia's Javakhk, mainly inhabited by ethnic Armenians, where they are faced with the politics of demographic change.

Without the necessity of a narrator, Jekhische Gevorkian bases his film on interviews only, be it with Armenians, Russians and the Georgians themselves, who do not deny the erasing of Armenian frescoes or removal of Armenian graves, thus making it a searing testimony of the fight for cultural identity.

U.S. Firm To Mine Uranium In Armenia

Continued from page 1

United States.

Armenia was a major center of non-ferrous metallurgy in the former Soviet Union and still exports copper and gold in large quantities. But its uranium reserves have not been developed so far.

"Consistent with its company Code of Business Conduct and Ethics for all operations, the Getik property will be developed according to best practices for safety and environmental matters," said the GGC statement.

The exploration program is staged over a period of 3 years and is designed to pinpoint specific targets for drilling in

the final year of the program. It expands Global Gold's activities beyond its operations at Toukmanuk, Hankavan and surrounding areas in the North Central Armenian belt. Global also holds joint venture interests with Iberian Resources at the southern Armenian Marjan and Litchkvaz projects and a twenty percent participation right in any new exploration undertaken in Armenia by Sterlite Gold or its successors.

GGC's president is Van Krikorian, the former chairman of the Armenian Assembly of America. Krikorian was also one of the members of the former Turkish-Armenian Reconciliation Commission.

Senator Sarbanes Cosponsors Pan-Armenian Genocide Resolution

Continued from page 1

assistance to the government of Azerbaijan while it continues its immoral blockades on Armenia and Nagorno Karabakh.

S. Res. 320 compliments House resolution 316 which was introduced in June 2005 by Congressmen George

Radanovich (R-CA), Adam Schiff (D-CA) and Armenian Caucus Co-Chairs Joe Knollenberg (R-MI) and Frank Pallone, Jr. (D-NJ). The resolution, which has more than 144 cosponsors to date, passed the House International Relations Committee by a resounding vote in September.

Armenia Tree Project Establishes New Reforestation Nursery In Lori Region

Margahovit nursery

WATERTOWN, MA -- In late 2005 just as Armenia Tree Project (ATP) was putting the finishing touches on its plans to establish a large-scale reforestation tree nursery in the Lori region, Jill Mirak called the Watertown office to discuss the family's interest in supporting a new program.

After a meeting with sisters Jill and Jennifer Mirak and their father Robert, the family agreed to support the start-up and fund the operational costs of the nursery for the next four years with a pledge of \$260,000 to ATP.

Several years ago, ATP decided to initiate its reforestation programs in the areas of Armenia that were hardest hit by deforestation in the 1990s. The organization established backyard nurseries in the villages of the Getik River Valley and a rented land for a large reforestation nursery in Vanadzor. That operation is now being transferred to a new site in Margahovit village, owned and operated by ATP.

The 12-acre Margahovit nursery will have the capacity to produce millions of trees, which will be used to reforest the mountains and hills in the Lori region of northern Armenia. The nursery was established by ATP in Fall 2005, and already 250,000 seeds have been planted. In 2006, ATP plans to grow another 250,000 seedlings at the site, all of which will make a major contribution toward the organization's eventual goal of planting one million trees a year.

The Margahovit nursery will be named after the late John and Artemis Mirak, both survivors of the Armenian Genocide from Arapkir who moved to the United States. In the 1930s, John Mirak established the Arlington Center Garage and Service Corporation. With the involvement of sons Robert, Charles, and Edward, and now members of the third generation of the family, the businesses have expanded to include Mirak Chevrolet/Hyundai, Mirak Properties, and Mirak Leasing.

The Politicization Of Sainthood

Continued from page 2

nuns (Hripsime, Gayane, Sahakadukht), martyrs (Vardan Mamikonian and his companions, Hrip'sime and Gayane, Vahan Goghnetzi, etc).

The conclusion to draw from this categorization is as follows:

1. The Church does not award sainthood to victims of wars, genocides, atrocities, natural disasters, etc. The dead in such circumstances are not soldiers dying for their faith. The Jews have not granted sainthood to the victims of the Holocaust, nor have the Japanese conferred sainthood on the dead resulting from the bombings of Hiroshima and Nagasaki nor are the dead of World Wars I and II. Memorials have been erected to their memory.

2. The moment you raise the status of the dead of wars, massacres and genocides to the level of saints, you deprive the event of its political implications. The perpetrators of such events wish to see their sickening battle honors carried into the church, for this will bring a final closure on the event. Then there is the question of history and continuity. What about the Armenians who perished in the battle of Sardarabad? In World War II, between the years 1941-1945, over a hundred thousand Armenian soldiers fought and perished in the battlefields of Europe, fighting alongside the Soviet forces against Germany, and thousands perished in the

concentration and labor camps ["gulags"] in Siberia during Stalin's purges. In a recent one-day conference held in Holland, I raised the issue of making our young post-World-War-II generation aware of this costly but heroic contribution, alongside Avarayr and Sardarabad. Among the thousands who fought in defense of their homeland [hayrenik], 99 Armenian soldiers were decorated with medals of "Heroes of the Soviet Union"; 60 Armenian generals commanded battalions and fought decisive battles on various fronts, among them most notable being Hovhannes Baghramyan, Marshall of the Soviet Union (Infantry), Armenak Khanperyan (Air Force), Hamazasp Babadjanyan (Tank Division), and Hovhannes Isakov, Marshall of the Soviet fleet. It has not passed my notice that, in the ceremonies held to mark the end of World War II, there has never been participation by our clergy or representatives. No recognition campaign for this huge sacrifice, either by us or by others. This has been an issue, which we prefer to forget collectively for a very sensitive reason. What of those Armenians who sided with the Third Reich and fought on the side of the enemy against the homeland? The only reason that the dead of the battle of Avarayr are canonized is that they "for the sake of their faith, surrendered their properties, possessions, and bodies"; i.e., "vasn havatoy" In the immortal words of Eghishe, "death known is immortality,

Hope For The City Sends Over Half A Million Dollars In Aid To Armenia

Hope for the City, working in collaboration with the United Armenian Fund and the Cafesjian Family Foundation, has delivered three, forty foot containers of medical equipment and supplies valued at over \$US 500,000 to the Armenian-Austrian Medical Association in Yerevan, Armenia. The containers arrived in Armenia before the New Year. Transportation expenses were provided by the United Armenian Fund.

"This shipment was a dream come true for our hospital," stated Armenian-Austrian Medical Association President, Taron Taronyan, MD. "The aid has broadened the wingspan of our institution and has given us the great potential to treat a wide variety of patients and illnesses. The biggest struggle for our hospital was the mere fact that we did not have adequate equipment and supplies to reach our patients. Thanks to Hope for the City, this changed overnight".

Dennis and Megan Doyle, founders of Hope For the City and Board Members of the Cafesjian Family Foundation, first visited Armenia in April of 2005. The Doyles toured several hospitals and institutions and learned first hand of the dire

need for equipment and aid.

"Armenia is a country of survivors," said Megan Doyle during an interview on Armenia TV. "The resilience of the people is truly impressive. Armenia today has many wonderful programs to ensure a better future for its people. We hope that Hope for the City will be a valuable resource for those programs and organizations doing such wonderful work in Armenia."

"The Cafesjian Family Foundation is honored to facilitate the relationship between Hope for the City and the recipients in Armenia," said Gerard Cafesjian, President of the Cafesjian Family Foundation. "We are extremely grateful to Dennis and Megan Doyle for their efforts, and we are very appreciative of the assistance received from the United Armenian Fund, in particular to the funds provided to the United Armenian Fund by Kirk Kerkorian through the Lincy Foundation, making this shipment possible."

Hope For the City is already planning additional shipments of medical equipment and supplies to Armenia, and will soon expand its assistance to include select organizations in the regions.

death unknown is death."

3. The last Armenian granted sainthood was the theologian and scholar Grigor Tat'evatsi (1340-1411). The number of saints commemorated in the Armenian Church is around one hundred, but, in the manuscript editions of the Lives of Saints, the number is almost double. This is because it also includes the lives of individuals who could be counted among the saints or blessed. Catholicos Vrt'anes I Part'ev (333-341) conferred sainthood on Vatche Mamikonian, who fought against the Persians but whose feast is not celebrated any more. The last reviser of the Armenian Calendar, Catholicos Simeon Erevantsi (1763-1780), included in his Calendar (published in 1777) the names of several saints, among them Movses III Tat'evatsi (1629-1632) but which also gained no popularity and is never commemorated. Clearly one can see the danger of allowing Armenian catholicos the privilege of declaring saints. In a very short time, there will not be enough days in the year to accommodate them. You need just to look at the number of gongs the two catholicosates award each year.

4. What happens to the period between Grigor Tat'evatsi and 1915? Did the Armenian Church fall into hibernation for 500 years, without producing any worthy witnesses to the faith? Not at all. In fact, it experienced the darkest ages of its existence. In 1903, Profs. Hakob Manandyan and H. Acharyan jointly published the work called Hayots nor vkanere (The new witnesses of the Armenian church), which gives the biographies of 135 witnesses/martyrs of the Armenian Church. What happens to them? We cannot leave them in limbo; that is, in the region on the border of heaven and hell. What recognition do we give to the victims of Stalin's purges — personalities like Catholicos Khoren Mouradbekian (1932-1938), Gevorg VI Tchorekchian (1945-1954), the poets Vahan T'otovents, Eghishe Tcharents and hundreds more. In 1988, when the world was marking the seventieth anniversary of the end of World War I, under the aegis of Sir Yehudi

Menuhin, the Armistice Festival Committee, among its many other programs, also compiled an anthology exclusively containing the works of composers, artists, poets, playwrights and writers, who had lost their lives in the many conflicts which made up the hostilities of 1914-1918. It is with humble gratification that the writer of this piece was able to persuade the committee to include in *The Lost Voices of World War I (An International Anthology of Writers, Poets, and Playwrights, London 1988, rep.2005)* the works of Grigor Zohrab, Daniel Varouzhan and Siamanto; a token representation of the 761 victims of the Armenian Genocide listed by Teodik in his book called *Houshardzan (In Memoriam)* published in Constantinople in 1919, when Constantinople was under Allied occupation. There are many ways of remembering our "lost voices" but conferring sainthood is the least of these. The suggestion by Catholicos Aram I of Cilicia to confer sainthood on the dead of the 1915 Genocide is another step to nationalize grief and to exploit the misery of death, playing upon the emotions of our people. The profound hypocrisy of the whole venture, I hope, is not lost, and that is that the day of commemoration assigned for the 24th day of the year has now been moved to the nearest Sunday to April 24th, just like the feast days of Vardanants, T'argmantchats and the anniversary service for the dead of the earthquake of 1988. Even the sanctified text in the Divine Liturgy, at which point the Armenian faithful seek the "intercession of their saints," has been removed from the mass in order to speed up the celebration. What purpose would canonization of the dead of the 1915 Genocide achieve? The committee set up to investigate the proposal does not have the theological and historical competence to do so, and the motivation behind the proposal has not been scrutinized. "God's House' has threefold purpose," wrote a French bishop. "Some pray in it, some fight in it, some work in it." I leave it to the reader to decide which of these three activities suits the use made of "God's House" in this instance.

Հ.Մ.Մ.Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՁԻՆԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

2006 թուի Յունուար 13ի շաբաթավերջը անմոռանալի եղաւ Հ.Մ.Մ.եան ընտանիքն համար, երբ տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Մ.ի տարեկան ձիւնազնացութիւնը՝ կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Մ.ի Կլէնտէյլի մասնաճիւղին: Ձիւնազնացութիւն-բանակումը տեղի ունեցաւ «Պիկ Պեր Սթրիթ Ռանչ»-ը Պիկ Պէրի մէջ, Գալիֆորնիա:

Բազմաթիւ Հ.Մ.Մ.ական համակիրներ ներկայ գտնուեցան պտոյտին, որ հարուստ էր մարզական, մշակութային եւ դաստիարակչական յայտագիրներով:

Յայտագիրը սկսաւ Ուրբաթ իրիկուն ընթրիքով, որուն ընթացքին տարբեր կողմերէ եկած Հ.Մ.Մ.ականներ առիթը ունեցան զիրար ծանօթանալու եւ մտերմա-

րուն որ շաբաթ առտու օրը կրնայ վատթարանալ, արեւը ծագեցաւ գառնանային ժպիտով մը: Նախաճաշելէ ետք ալ նստելու ժամանակ չկար: Հայ Մարմնամարզական Միութեան համակիրները զբաղած էին մարմնամարզութեամբ: Բազմաթիւ խաղեր կային ընտրելու համար, ինչպէս ֆութպոլ, ամերիկեան ֆութպոլ, պասքէթպոլ, բինկ բոնկ, եւայլն: Մեծ ու պզտիկ, աղջիկ ու տղայ կը խաղային ու կը գոլարձանային: Յայտագիրն մաս կը կազմէր նաեւ պտոյտ դէպի բլուրները ուր ներկաները վայելեցին Պիկ Պէրի ձիւնով ծածկուած լեռները իրենց սահիկներով:

Շաբաթ իրիկուն յայտագիրը շատ ճոխ էր, ուր հայկական

Պատանի-պարմանուհիները խաղի պահուն

Կիրակի առաւօտուն յայտագիրն մաս կը կազմէր հայ լեզուի մասին դասախօսութիւն մը: Օրուան բանախօսը՝ Պրն. Յարութ Տէր Դաւիթեան, որուն ունկնդիրներուն մեծամասնութիւնը պատանիներ ու երիտասարդներ էին, խօսեցաւ հայ լեզուի եւ այբուբենի կարեւորութեան եւ արժէքին մասին: Ան անդրադարձաւ հետեւեալ իրողութիւններուն վրայ՝ աշխարհի վրայ կան 6000 լեզուներ, որոնց միայն 250 լեզուն կը գրուին: Իսկ գոյութիւն ունին միայն 25 այբուբեն, որոնցմէ երկուքին՝ հայկականին եւ վրացականին հեղինակը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցն է: Այս կէտերը եւ այլ ուրիշ բացատրութիւններ դասախօսութեան ընթացքին յայտ-

նաբերեցին թէ հայ լեզուն իսկապէս յատուկ է, եւ գաջն պէտք չէ կորսնցնել: Իսկ այդ մէկը ընելու լաւագոյն ձեւը հայերէն խօսիլն է: Հ.Մ.Մ.ի հիմնադրութենէն ի վեր, միութեանս նպատակներէն եղած է հայ պատանիները դաստիարակել այնպիսին որ անոնք դասնան պատուաբեր հայ երիտասարդ-երիտասարդուհիներ, ինչպէս նաեւ իրենց ապրած երկրին տիպար քաղաքացիները: Պտոյտին եզրափակիչ հանդիպումին պատանիներուն ցուցաբերած կամքը, պահելու մայր լեզուն, ցոյց տուաւ որ Հ.Մ.Մ.ի եւ նման քոյր կազմակերպութիւններու աշխատանքը ապարդիւն չէ: Վարձքերնիդ կատար:

Հ.Մ.Մ.ի պատասխանատուները կրակարանին առջեւ

նալու: Խօսք առին Հ.Մ.Մ.ի Կլէնտէյլի մասնաճիւղի ատենապետ Պրն. Վարդան Գոճապապեան եւ գանձապահ Պրն. Ռազմիկ Տէր Դաւիթեան, որոնք Հ.Մ.Մ. Կլէնտէյլի կողմէ, ինչպէս նաեւ Ընդհանուր Հ.Մ.Մ.ի կողմէ բարի գալուստ մաղթեցին բոլորին: Հակառակ բոլոր կասկածներ-

աւանդական ճաշերով պատրաստուած ընթրիքին կ'ընկերանային հայկական ժողովրդական եւ ազգային երգեր: Այդ գիշեր ձիւնեց: Շատ գեղեցիկ երեւոյթ մը, մանաւանդ շատ մը երեխաներու եւ պատանիներու համար, որոնք առաջին անգամ ըլլալով կը տեսնէին թէ ինչպէս կը ձիւնէ:

Black Forest
COMPLETE AUTO REPAIR
FOREIGN & DOMESTIC
SARKIS
(626) 449-1171
1828 East Walnut Street • Pasadena, CA 91107
(626) 449-1140 Fax

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆՌ»
ԸՆՈՒՄՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ
CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ԿԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԸՐՊԵՆԵ, ԼԱ ԲՐԵՍԵՆԹԱ)
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՍԸ 10:00-11:00

HARUT DER-TAVITIAN
License #0B28270
1807 W. Glenoaks Blvd., Suite 202
Glendale, CA 91201
Tel.: 818/502-3233
Fax: 818/502-3244
Pgr.: 818/608-9898
info@excelhye.com
www.excelhye.com
EXCEL
HYE INSURANCE SERVICES
AUTO • HOME • LIFE • HEALTH • DISABILITY • COMMERCIAL

ԱՐԵԸ ԼԵՈՒՆ ԵՏԻՆ
ԱՐԵԸ ԼԵՈՒՆ ԵՏԻՆ
ԱՐԵԸ ԼԵՈՒՆ ԵՏԻՆ
ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Սահակ Թուրքեանի
«ԱՐԵԸ ԼԵՈՒՆ ԵՏԻՆ»
Հայրենական
Օրագիրը
Ստամպու համար
դիմել հեղինակին՝
Հեռ. (818) 563-6174
կամ հետեւեալ
գրախանութները
Կլէնտէյլի մէջ
Ապրիլ՝ (818) 213-4112
Պերմի՝ (818) 244-3830
Սարգսրապատ՝
(818) 500-0790

ՉԻԱՄՐՈՂ ՓԱՌԵ...

Շարունակուած էջ 15-էն

Նուբարին եւ հայոց Առաջնորդարանին նամակները չդել, որոնք խմբագրել էին Տիգրանը, Մովսէս Տէր Գալուստեանը եւ վարդան վարդերենանը: Խաչեր Ազապեան յանձն էր արել այդ նամակները Հալէպ հասցնել, սակայն ճանապարհուելուց ետոյ ետ էր վերադարձել: Յետոյ փորձել էին այն յոյների միջոցով ուղարկել, սակայն երեւի տեղ չէր հասել:

Մովսէս Գրըրգեան վարչական Մարմինն առաջարկել էր մի նաւակ կառուցել եւ իր հետ երեք չորս հոգի միասին Կիպրոս նաւարկել՝ Մովսէսին եւ կղզու կառավարիչն տեղեկացնելու իրենց վիճակի մասին: Համաձայնել էին նրա առաջարկին երեք չորս աստղձագործներ մի քանի օրում պատրաստել էին նաւակ, արհաւիրքից փրկութիւն որոնելու իրենց Նոյան Տապանն էր կարծես լինելու այն: Աղբրսագրի վեց օրինակներ պատրաստել յանձնելու ծովում հանդիպած ռազմա-նաւի, Կիպրոսի կառավարիչին, Անգլիոյ թագաւորին, արտաքին գործոց նախարարին ու Պօղոս Նուպար Փաշային: Սակայն այս ձեռնարկումը խափանուէր էր Գրըրգեանին ուղեկիցներ չլինելու պատճառով:

Սեպտեմբեր 5ի Կիրակի առաւօտ էր եղել, յանուն Քրիստոսի տառապանքի ու իրենց փրկութեան աղերսի պատարագ էին մատուցում, երկինքն էր կապոյտով ժպտացել, կապոյտ լոյս էր ցողացել լեռան վրայ: Կէս օր եղել, արեւը ուղիղ լեռան վրայ էր իջել, կարծես փրկութիւն աւետելու եւ յանկարծ որոտացել էր հիւղաւանը՝ «Շոգեհաւը եկել է»:

Ռազմանաւը, որպէս փրկութեան յոյսի վառուող կանթեղ, կանգնել էր ծովեզերքին մօտիկ: Այն նշմարել էր դրօշակները եւ մօտեցել ամի՛ իմանալու պատահածը: Մովսէս վարժարանի Յիշատակները» գրքում տեղեկացրել է, որ Սեպտեմբերի առաջին օրերին, Կիւղէն հաճանաւի հրամանատար Քափիթէն Պրիտոնը ցամաքի բլուրի վրայ նշաններ էր նշմարել: Մարտանաւը մակոյկ էր իջեցրել ծով եւ իրենց կողմը լողացող լեռնականներին փոխադրել նաւի վրայ: Խաչեր Տիւմանեան, որ ֆրանսերէն էր իմացել, բանաւոր բացատրել էր եղելութիւնը: Նաւապետը խոստացել էր մինչեւ ութ օր իրենց իմացնել հնարաւոր օգնութիւն տրամադրելու եղանակները:

Պետրոս Տըմլագեան, որ նոյնպէս ֆրանսերէն էր իմացել, մարտանաւ էր ընդունուել ու կացութիւնը բացատրել: Իր ցուցմունքով ռազմանաւը երկու ժամ շարունակ ուժեղ կոծել էր ռազմանիւթի պահեստի վերածուած Քէպուսիէի եկեղեցին ու գաղթականներով լեցուն գիւղը: Վառուել էր Քէպուսիէն, սպաննուած էին գաղթական, գինուոր: Ողջերը սարսափահար փախել էին:

Կիւղէն, նաւաստիներով մակոյկ էր ուղարկել ծովափ: Մօտակայ Չանազիզի թուրքեր մօտեցել էին ու գնդակոծել նրանց: Կիւղէն թնդանօթի ռումբերի տարափ էր տեղացել բլուրներին ծուրած թշնամու վրայ, թուրքը գէնքի որոտներից սարսափած նորից փախել էր: Խաչի տարափող գաղթականներին խրատուակել էր, թէ Գերման մի ռազմանաւ սխալմամբ էր որ ուժակոծել էր իրենց:

Յուսախաբ թշնամին խորհել էր, որ լեռը պաշարելը արդիւնք չէր

տալու եւ ֆրանսացիք ու հայերը կարող էին լեռան կողմից ու դաշտից ռազմական արշաւ ձեռնարկելին: Թուրքերը նկատի ունենալով այդ, Սեպտեմբեր 7ին Շէյխ Եօրտըլի կողմից նոր յարձակում էին ձեռնարկել: Ճակատամարտը շարունակուել էր մինչեւ երեկոյ եւ թշնամու գօրքը բազմաթիւ գոհերով լեռան ստորոտից փախել էր, եւս մի յաղթանակ տօնել էին լեռնականները:

Լեռան վրայ ծաւալուած այդ բուռն կռիւների ժամանակ վարչական Մարմինը, ժան Տարք մարտանաւի վրայ տեսակցել էր Վից Ամիրալ Տարթիթ Տիւ Ֆուրնէի հետ, որ ազնուաբար ժամանած էր եղել լեռան ստորոտի ծովի ափեր, լեռնականների ապստամբական կռիւների ընթացքին ու նրանց կացութեան վերահասու լինելու համար: Քաջալեքել էր իրենց շարունակելու դիմադրութիւնը մինչեւ նոր կարգադրութիւն:

Սեպտեմբեր 9ի առաւօտեան, երկու ալաուի տղաներ երեք տարբեր գրութիւններ էին յանձնել Շէյխ Եօրտըլի կողմի պատնէշների պահակներին: Որոնցից սօքթոր Բենիւամինի նամակները հասցէագրուած էին եղել Տէր Աբրահամին ու Տէր Վարդանին, իսկ հազարապետի նամակը ապստամբած հինգ գիւղերի Մուխթարական ժողովներին: Իրենց սովորական սպանալիքներն էին կրկնել ու ստայօդ խոստումներով ցանկացել խաբել լեռնականներին:

Վարչական մարմինը տեղեկացրել էր, որ ժողովուրդի հետ խորհրդակցելու պատճառով, միայն քսան չորս ժամ յետոյ կարող էին պատասխան հաղորդել: Թշնամին սկայն առանց սպասելու պատասխանի, սկսել էր յարձակել: Ճակատամարտը շարունակուել էր մինչեւ իրիկուրը: Հայոց գէնքերից ու իրենց կուռի ողուց պայթած զնդակները մահ էին սփռել, ստիպել նրանց խառնաշփոթ փախուստի դիմելու: Այս վերջին ճակատամարտը սպաննել էր նաեւ թշնամու ողին, հազարաւոր անմեղ մարդկանց, հրեշտակային մանչերի թափած արեան տուրքն էին վճարում: Հեռու անապատներից եկած բազում աւարառու արաբներ նաեւ մահ գտան այս հեռաւոր լեռներում: Դիւզագուռն հերոսածիններ՝ Մարտիրոս Ճանսըգեան ու Մարտիրոս Հապէշեան փախուել էլ էին գրել իրենց հերոսամարտի մատենանում, միայն այս ճակատամարտում իւրաքանչիւրը հինգական գինուորներ էին սպաննել: Իրենց լեռան յաղթանակի փառքի համար գոհուել էին Յարէթ վանայեան եւ Պետրոս Հաւաթեան, իսկ Յովհաննէս Լուրջեան վիրաւորուել էր:

Սեպտեմբեր 10ին, առաւօտեան երբ արեգակը իր արծաթ հուրն էր շաղում ծովի ալիքների փրփուրներին, Կիւղէն ու Տէսէքս ռազմաւորի թնդանօթները երկաթէ կրակ էին տեղացել Սուէտիոյ գօրանոցի, Քէպուսիէի եւ Գապազը գիւղի թշնամի յենակէտերի վրայ: Մօտակայ պահակների մարտիկները բացականչութիւններով դիտել էին թշնամու գինուորների ու թալանելու եկած աւազակների մահը ու անարգ փախուստը: Վառուել էր գօրանոցը, վառուել էին այդ գիւղերը, նրանց բոցերը կարմիր ժպիտ էին ցողացել հայ մարտիկների դէմքերին: Լեռնականները իրենց պատնէշների դիրքերից իջնելով՝ ողջերին բռնել էին հեռուներ, հեռուներ:

Նոր ռազմաճակատ չբացելու համար ֆրանսական կառավարու-

թիւնը մերժել էր ցամաքահանում կատարել, կամ պաշար ու ռազմամթերք տրամադրել ապստամբ լեռնականներին, սակայն բարեացակամութիւն էր ցուցաբերել նրանց Եգիպտոս՝ Փորթ-Սայիտ փոխադրել:

Երկու օրերի ընթացքում ժողովուրդը իր ինչքերով, գրաստներով, անասուններով ծովեզերք էր իջած եղել: Ֆրանսական ազնիւ նաւազները մեծ հոգատարութեամբ, փոթորկած ծովի ալիքների փրփուրների բաշերը ճողջող նաւակներով, նրանց փոխադրել էին նաւեր: Այդ յաճանաւերն էին եղել Կիւղէն, Տէսէքս, Տէսթրէ, Ամիրալ Շարնէ Ֆօտր, որ յետոյ իր ճամբորդներին պիտի յանձնէր անգլիական Բէյքըն աւիակիրին: Այդ նաւերը յետագային պիտի քարանային ու իրենց ցրուկները ծովին յարած, պիտի աւետէին աշխարհին այդ լեռների յաղթական կուրը:

Նաւերի տախտակամածներից, լեռնականները յաղթանակի փառքի լոյսով հրավառ հայեացքները յարել էին իրենց լեռան, իրենց գիւղերին, իրենց արտերին եւ ով իմանար յետոյ...: Փառք էին տուել իրենց կուռելու ողուռն ու գէնքին: Լեռնականների փրկութեան անմոռանալի նպաստ էին բերել ֆրանսական ծովասպայ Տիրան Թէքէեան եւ Քափիթէն Պրիտոն, որոնց նաւերին կարծես նախախնամութիւնն էր առաքել այդ լեռան ծովի ափեր:

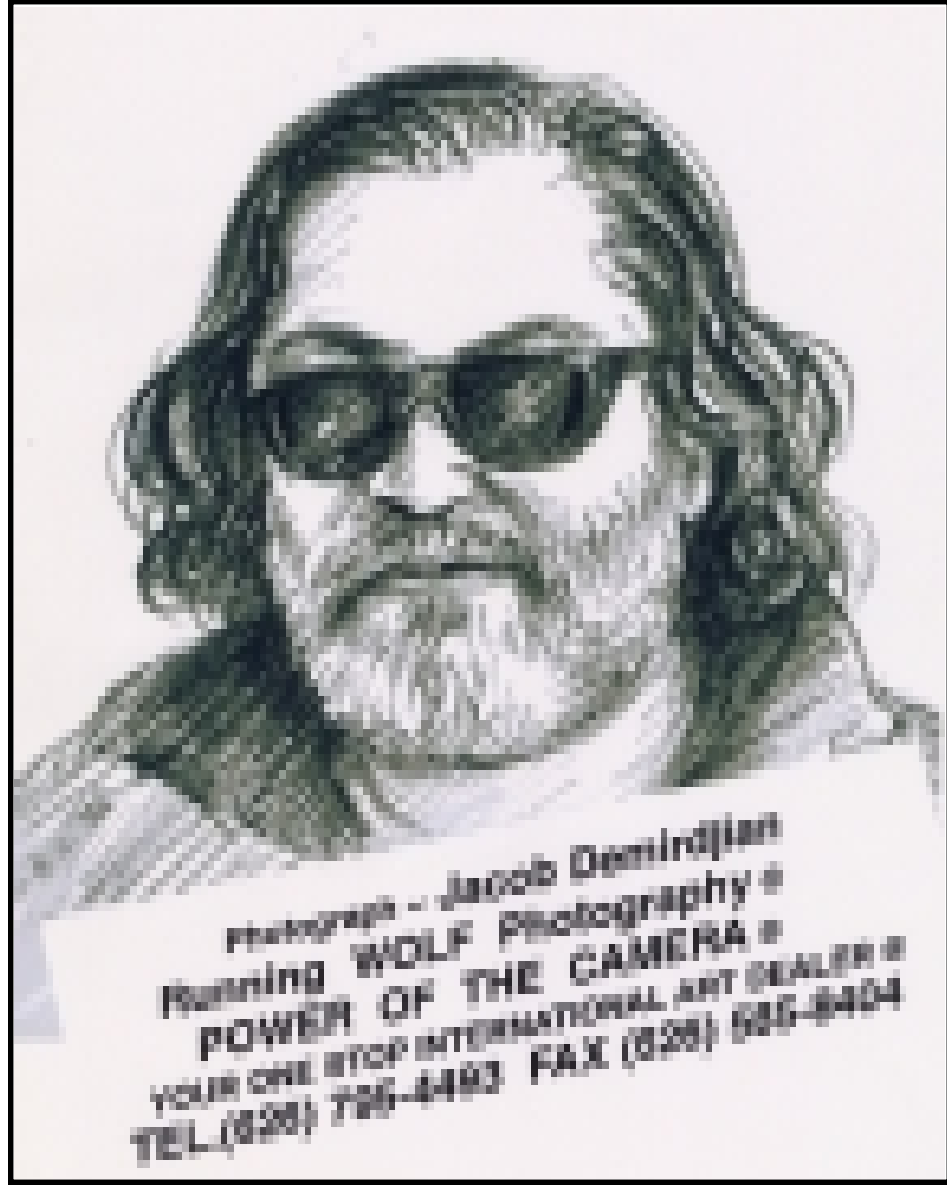
Ապստամբական Ֆրանսայի ազնիւ առաքելութեան շնորհիւ՝ յուսագոյն վախճանից իրենց փրկութիւնն էին գտել 4200 Մուսա Լեռան հայեր: Իսկ Մովսէսը Տարթիթ Տիւ Ֆուրնէն, Աստուծոյ բարութեան տիեզերական լոյսը իր հոգում, Սեպտեմբեր 8ին այցելել էր Կիպրոս ու Եգիպտոս, իմանալով թէ արդեօք այդ երկիրները կարող էին ապաստան շնորհել ապստամբած հայերին: Առաջինը մերժել էր, իսկ թոյլտուութիւն ստանալու համար երկրորդը Լոնտոն էր դիմել: Պատկան մարմիններին իր ուղարկած հեռագիրների պատասխանները ուշ էին ստացուել, սակայն

Ֆուրնէն սպանացող վտանգը նկատի ունենալով, կառավարութիւնից դեռեւս արտօնութիւն չստացած եւ ապաստան չապահոված, իր անձնական պատասխանատուութեամբ հրամայել էր ռազմանաւեր փոխադրել ժողովուրդին: Այդ նոյն միջոցին նրան գործուղել էին Տարտանեղի ճակատամարտ: Նրան յաջորդ նշանակուած մի ուրիշ ազնիւ ֆրանսացի՝ Քոնթ-Ամիրալ Տարրիէօյի եւ Եգիպտոսի ֆրանսական դեսպան Տէֆրանի Չանքերով ընդունուել էին Եգիպտոսի Փորթ-Սայիտ քաղաք:

Սեպտեմբեր 13ին ու յաջորդ մի քանի օրերին նրանց տեղաւորել էին քաղաքի Լազարէթ քարանթիւնայի վրաններում: Անգլիական իշխանութիւնները ուտելիքով ու բժշկական խնամքով ապահովել էին նորաբնակներին: Եգիպտական կառավարութիւնը մարդասիրական օգնութիւն էր ցուցաբերել: Եգիպտահայ վարչապետները, Կարմիր Խաչը, Բարեգործականը եւ այլ ընկերութիւններ ջերմ գուրգուրանքով էին շրջապատել հերոս լեռնականներին:

Իսկ թէ՛ նաւերը չէրեւային... ընթերցող իմացիր, որ երեք հազար գօրքի ու չորս հազար աւարառուների դէմ հինգ յաղթական ճակատամարտեր մղած լեռնականները, իրենց սպիտակ խաչով դրօշակը քամուն պարզած, կ'իջնէին իրենց բարձունքներից, իրենց սրտերի կարմիր արիւնը որպէս հրաշէկ լաւայ կը յորդէին իսալիտի Սուէտիա աւանի վրայ... եւ ահա այդ ատեն գէնքների որոտների մունչունից ռազմանաւերը պիտի շտապէին ժամանելու Մուսա Լեռան ծովի ափեր...:

Այսպէս էր աւարտուել Մուսա Լեռան քաջամարտը: Եւ 1919 թուականին գարնան հէքիաթային շունչը, իրենց լեռան կաօրտի հուրը իրենց սրտերում վերադարձել էին լեռան լանջերին փարած իրենց շէներ, որտեղ եօթ տարիներ յետոյ՝ կապորալ Արմենակի օճախում պիտի դիմաւորէին քաջազնացած լեռան գազաթի կարմիր լոյսը:
(ՎԵՐՁ)

95-ԱՄԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԻ ՄԸ ԱՌԹԻ

Շարունակուած էջ 8-էն

կերացուցէք հետեւեալը - 95-ամեայ Տիւրքիէրեան այդ օր, հանդիսաւոր կերպով զգեստաւորուած, պատարագելն էր եկեղեցական արարողութեանց, եւ նաեւ քարոզիչը աւելի քան երկու ժամեր, անթերի պատարագ մատուց, քարոզն ալ տուաւ, իր բառերով «սառնարանային պարտութիւն ունեցող» խորանին վրայ: Իր քարոզը, քչիկ մը երկար, ըստ իր սովորութեան, համեմուած էր իմաստուն խրատներով եւ հետաքրքրական մանրապատմաներով: Քարոզին մէջ ան կը նկարագրէ իր հաւատքը աստուածային հոգածութեան, իրեն նկատմամբ, ինչպէս նաեւ իր անասան հաւատարմութիւնը Հայաստանեայց եկեղեցուց կեդրոն Ս. Էջմիածին:

Պատարագի աւարտին, ի ներկայութեան մեր գոյգ արքեպիսկոպոստներուն, վաչէ Արք. Յովսէփեան, նախկին առաջնորդ եւ այժմու առաջնորդ Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, եւ խուռներամ հաւատացեալ փողովուրդին, իր գնահատական խօսքերուն առաջնորդ սրբազանը միացուց ներկաներուն ծափահարութիւնները, ի պատիւ յոբելեարին:

Ապա, քովնտի սրահէն ներս, մեկենասութեամբ ծանօթ բարերար «KIA» ընկերութեան տնօրէն, Տիար Օննիկ Մհերապեանի, տեղի ունեցաւ յոբելինական հանդիսութիւնը, դարձեալ ներկայութեամբ հոգեւորական դասի, եւ մեծ թիւով հանդիսականներու: Ձեռնարկը իր ծանօթ ճարտարութեամբ վարեց համակրելի մտաւորական Տիար Յ. Ծերունեան, նաեւ կատարելով այս

առթիւ ուղարկուած շնորհաւորական գիրերու ընթերցումը: Իմաստուն եւ բովանդակալից ելոյթ ունեցան հերթով, Սիփան Աւագ Քահանայ, որ կարդաց Առաջնորդ Սրբազանի գնահատագիրը, «Նոր կեանք» թերթի անունով, Տիար Գրիգոր Շէնեան, «Նոր Օր» թերթին կողմէ Տօքթ. Գէորգ Քէչիշեան, «Մասիս» շաբաթաթերթի կողմէ Տօքթ. Արշակ Գագանճեան եւ «Արմինիոն Օպերովոր» թերթին կողմէ Փրոֆ. Օշին Քէչիշեան: Բոլոր ելոյթներն ալ յագեցած էին արդար, ճշմարիտ եւ դիպուկ վերագրումներով, յոբելեար Տիւրքիէրեան քահանայի վաստակին, մանաւանդ իր յարատեւ ներկայութեան հայ մամուլէն ներս, իր կրօնաբարոյական եւ ազգային բովանդակութեամբ յօդուածներով:

Գեղարուեստական բաժինը ստանձնած էին համակրելի երգչուհի էլիզ Թաշճեան, դաշնակի ընկերակցութեամբ Կլորիա Միքայէլեանի, իսկ Սեսիլ Քէչիշեան յաջող ընթերցում կատարեց Տիւրքիէրեանի գործերէն, արձակ եւ բանաստեղծութիւն: Նաեւ իր սրտի խօսքը եւ շնորհակալութիւնները յայտնեց 95-ամեայ «երիտասարդ» Աւագ Քահանայ Վարդան Տիւրքիէրեանը:

Տպաւորիչ սոյն յոբելինական ձեռնարկը փակեց Առաջնորդ Սրբազան Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանը, անգամ մը եւս բարձր գնահատելով յոբելեար եկեղեցականին վաստակը:

Սպասելով 100-ամեակի յոբելեանին, ի սրտէ կ'ողջունենք Տ. Վարդան Ա. Տիւրքիէրեանը, իրեն մաղթելով երկար եւ բեղումնաւոր կեանք եւ կ'ըսենք «Պատիւս Արժանաւորաց»:

ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ

Շարունակուած էջ 8-էն

այսօրուան մեծարեալը, Վարդան Աւագ Քհնյ. Տիւրքիէրեան մարդը, որ այնքան փնտռուած, սիրուած ու յարգուած է աշխարհով մէկ ցրուած հայ պարզ, հոգեւոր ու մտաւոր՝ ծանօթ-անծանօթ մարդուն կողմէ:

Տէր Վարդան Աւագ Քհնյ. Տիւրքիէրեանի էութիւնը խարսխուած է երեք ճառագայթող սկզբունքներով լրաց. Հոգեւոր կեանքը, հայ մշակուցի եւ Հայրենիքը, զորս իր համոզումով պէտք է առաջնորդեն արդարները, տաղանդաւորները եւ արժանաւորները: Արդարեւ.

Վեղարը՝ կղեր չդարձնէր: Պիտի գրէր Հայր Տիւրքիէրեան. «Ռակեդարը կերտող՝ թարգմանիչ վարդապետներու գոհողութեան ոգիով եթէ առաքելական գործ պիտի չկատարէ մերօրեայ եկեղեցականը, ոչ միայն պիտի շնորհագրկէ իր վեղարին ու սքեմին պատկառանքը, այլ՝ նաեւ իր նուիրապետական կարգին արժանապատուութիւնը:»

Գրիչը ձեռքը առնողը գրող չի դառնար: Համաձայն Գրող Տիւրքիէրեանի, հայ գրողը պարտի ունենալ. «ինքնուրոյն լեզուա-ոճային յատկանիշներ, ազգային, հայրենասիրական, բարոյական խորքով զարթուցիչ գաղափարներ եւ հայեացքներ, որոնք կը գրաւեն, կը լիցքաւորեն ընթերցողը, վարակելով զայն բարիին ու զեղեցիկին, պիտանիին ու ճշմարտին... բարձրացնելով զայն դէպի համամարդկային ու տիեզերական ոլորտներ»

Ամէն աթոռ նստող՝ իշխանաւոր չդառնար: Մեծ ազգասէր եւ Հայրենասէր Տիւրքիէրեան պիտի գրէր.

«Խօսք Ընդ Աստուծոյ» վերնագրով եւ «Սիրոյ Յեղափոխութեան Մատեան» ենթախորագրով իր հաստատար հատորին մէջ (2003). «Ուստի, ինչպէս խրատելիականերով արտեր չեն պահուիր, կը կորսուի թէ սերմը եւ թէ բերքը, այնպէս ալ ՀԱՅ ԽՐՏՈՒԻԼԱԿՆԵՐՈՎ, ոչ ազգ ու հայրենիք կը պահուի ոչ հայ եկեղեցի ու դպրոց, ոչ ալ հայ սերունդ»:

Այդ երեք սկզբունքները ոչ միայն իմաստաւորեցին մեր 95 ամեայ գրչեղբոր բեղմնաւոր կեանքը, նաեւ դարձան իր կեանքի առհաւատչեան, զոր դաւանեցաւ ամէն արդիւնաւէտ, մնայուն ու կառուցողական աշխատանքի երաշխիք:

Աշխարհացրիւ հայը սիրեց Տ. Վարդան Աւագ Քհնյ. Տիւրքիէրեանի պարզութիւնը իբրեւ հոգեւոր տիրար անձնաւորութիւն, որ իր կեանքով օրինակ հանդիսացաւ ամէնուն: Հայ անհատը սիրեց անոր պարզ, բուրուժնաւէտ, հոգեկցող, յանդուգն, շատ յաճախ խիստ, այլապէս քննադատող հայեացքները: Հայ անհատը սիրեց անոր անաչառ, բուրրանուէր ազգասիրութիւնն ու հայրենասիրութիւնը:

Թանկագին գրչակից եղբայր, Յօբելինական եւ վերջին գրքիդ նուիրուած շնորհահանդէսի այլապէս տօնական այս բարեբաստիկ առիթներով, միշտ մնալով «սրտի խօսք»ի թոյլատրած ժլատ սահմաններուն մէջ, թոյլ տուէք, կրկին անգամ, ի խորոց սրտի՝ ողջունել Ձեզ, մաղթելով քաջաւորութիւն, արեւշատութիւն եւ ամենայն բարիք՝ Բարձրեալն Աստուծոյ առաւանձնուն տնօրինութեամբ...:

WAHIB'S MIDDLE EAST RESTAURANT
 "Where the East Meets the West"

MEDITERRANEAN - LEBANESE FOOD

BANQUET HALL

CATERING FOR ALL OCCASIONS

FAMILY ENTERTAINMENT

EVERY FRIDAY & SATURDAY NIGHT INTERNATIONAL & ARABIC SHOW

CALL FOR RESERVATIONS
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

910 E. MAIN ALHAMBRA, CA

BELLY DANCING

NAZO, VARTAN, AMIR & SINGER MUHAMMAD

ENJOY THE FOOD ALONG WITH THE LIVE MUSIC

